

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย*

ความผิดเกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ นี้ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อธนาคารซึ่งมีชื่อเป็นผู้ใช้เงินตามเช็ค ได้ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น

ตัวอย่าง

ถ้าธนาคารยังมีได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน ก็ยังไม่เกิดเป็นความผิด

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๘/๒๕๐๓ วินิจฉัยไว้ว่า ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ นั้น ถ้าธนาคารยังไม่ปฏิเสธการจ่ายเงิน ก็ยังไม่เกิดเป็นความผิด

องค์ประกอบความผิด คือเมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒/๒๕๐๓ วินิจฉัยรับรองไว้อีกว่า ที่จะเกิดความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๓ นั้น ก็ต่อเมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค อันเป็นองค์ประกอบความผิด ฉะนั้น เพียงแต่ผู้จัดการธนาคารติดต่อให้ผู้ออกเช็คเอาเงินเข้าบัญชีแล้วไม่ได้ผล จึงร้องทุกข์ให้ดำเนินคดี เช่นนี้ จึงยังเอาความผิดแก่ผู้ออกเช็คไม่ได้ ถึงหากธนาคารนั้นจะเป็นผู้ทรงเช็คเองก็ตาม

*กรรมการคดีอาญา นิตยสารกฎหมาย (เกียรตินิยม) และเนติบัณฑิตอังกฤษ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเมื่อได้มีการยื่นเช็คต่อธนาคาร

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๔/๒๕๑๖ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๓ จะเป็นความผิดต่อเมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน และจะถือว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินได้ก็ต่อเมื่อได้มีการยื่นเช็คต่อธนาคาร และธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินแล้ว เพียงแต่ผู้เสียหายไปถามธนาคาร ธนาคารบอกว่าเงินในบัญชีจำเลยไม่มี ยังถือว่าธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน อายุความจึงยังไม่เริ่มนับ

วันที่ผู้เสียหายไปสอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคาร ไม่ใช่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒๖/๒๕๑๖ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ เกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน วันที่ผู้เสียหายนำเช็คไปสอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคาร และเจ้าหน้าที่ธนาคารบอกว่าเงินในบัญชีของจำเลยไม่มี หากใช้เป็นเรื่องธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นไม่ วันนั้นความผิดของจำเลยจึงยังไม่เกิด ความผิดของจำเลยเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ผู้เสียหายนำเช็คเข้าเบิกเงินต่อธนาคารและธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

ลองนำเช็คไปขึ้นเงิน ความผิดยังไม่เกิด

๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๗๓-๑๘๗๔/๒๕๑๗ (ประชุมใหญ่) ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ เกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค โจทก์ลองนำเช็คซึ่งจำเลยเป็นผู้ออก และโจทก์ได้รับไว้ไปขอขึ้นเงินดูว่า เช็คจะมีเงินหรือไม่ ผู้จัดการธนาคารแจ้งว่าให้นำเช็คมาขึ้นเงินในตอนบ่าย ดังนี้ หากเป็นการที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คนั้นไม่ ในวันนั้นความผิดของจำเลยยังไม่เกิด ต่อมาภายหลังโจทก์นำเช็คนั้นไปขึ้นเงิน และธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คนั้น ความผิดจึงเกิดและอายุความเริ่มนับ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

กฎหมาย

เพียงแต่นำเช็คไปสอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคาร ความผิดยังไม่เกิดขึ้น

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓/๒๕๒๘ โจทก์เพียงนำเช็คพิพาทไปสอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคารว่าบัญชีของจำเลยมีเงินหรือไม่เท่านั้น ไม่ปรากฏว่าธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน ดังนั้น ความผิดของจำเลยจึงยังไม่เกิดขึ้น อายุความฟ้องร้องตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงยังไม่เริ่มนับ อายุความต้องเริ่มนับในวันที่โจทก์นำเช็คไปยื่นเพื่อเรียกเก็บเงิน และธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงินดังที่ปรากฏหลักฐานตามเช็คและใบกินเช็ค

การที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะยื่นเช็คให้ใช้เงินเมื่อพ้นหกเดือน ไม่เป็นความผิด

๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๑๓/๒๕๒๘ การที่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คโดยอ้างเหตุผลว่า “เช็คพ้นกำหนดการจ่ายเงิน” เพราะโจทก์ยื่นเช็คให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลา ๖ เดือนนับแต่วันที่จำเลยออกเช็คนั้น ไม่ใช่เป็นการปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓ บัญญัติไว้ และถือไม่ได้ว่าเช็คที่จำเลยออกนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ หรือออกเช็คให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะออกเช็ค หรือจำนวนเงินเหลือไม่พอที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นได้ และไม่ได้แสดงว่าจำเลยออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น หรือห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนาทุจริต การออกเช็คของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด

เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินครั้งแรก ความผิดย่อมเกิดขึ้นแล้ว

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓/๒๕๓๑ จำเลยออกเช็คพิพาทชำระหนี้โจทก์ ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินมาครั้งหนึ่งแล้ว ต่อมาจำเลยแก้ไขวันเดือนปีในเช็คพิพาท

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความคิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ให้โจทก์นำเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บเงินอีก ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเช่นเดียวกัน โจทก์จึงนำเช็คพิพาทมาฟ้อง ดังนี้ เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินในครั้งแรก ความผิดย่อมเกิดขึ้นแล้ว การที่โจทก์นำเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินครั้งหลังมาฟ้อง จึงหาเป็นความผิดขึ้นอีกไม่ เพราะการกระทำอันเดียวกันจะเกิดเป็นความผิดสองครั้งหาได้ไม่

เพียงแต่ไปสอบถามเจ้าหน้าที่โดยมิได้ยื่นเช็คต่อธนาคาร ความผิดยังไม่เกิดขึ้น

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๓/๒๕๓๑ โจทก์เพียงไปสอบถามเจ้าหน้าที่ธนาคารว่า บัญชีของจำเลยมีเงินพอจ่ายตามเช็คพิพาทหรือไม่ โดยโจทก์มิได้ยื่นเช็คพิพาทต่อธนาคารเพื่อเรียกเก็บเงิน ยังถือไม่ได้ว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คพิพาทในวันนั้น ความผิดของจำเลยจึงยังไม่เกิดขึ้น แต่จะเป็นความผิดในวันที่โจทก์นำเช็คพิพาทไปเรียกเก็บเงินภายหลัง และธนาคารแจ้งการปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คต่อโจทก์ ซึ่งนับแต่วันดังกล่าวจนถึงวันที่โจทก์ฟ้องยังไม่ครบ ๓ เดือน คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖

ธนาคารที่เรียกเก็บแจ้งให้ผู้ทรงเช็คทราบว่าธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินวันใด ถือว่าได้ทราบในวันนั้น

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๐/๒๕๓๑ โจทก์นำเช็คพิพาทไปเข้าบัญชีของโจทก์ที่ธนาคาร ต. เพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน เมื่อวันที่ ๓, ๔ และ ๘ เมษายน ๒๕๒๘ ทั้งสามครั้ง และธนาคารตามเช็คแจ้งให้ธนาคาร ต. ทราบเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๒๘ ธนาคาร ต. แจ้งให้โจทก์ทราบเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๒๘ พร้อมกับส่งเช็คและใบกินเช็คไปด้วย แม้นด้านหลังเช็คพิพาทมีข้อความระบุชัดเจนว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเมื่อวันใด แต่ขณะนั้นเช็คคงอยู่ที่ธนาคาร และโจทก์ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับคดี ต้องถือว่าโจทก์ทราบว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินในวันที่ ๘

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

เมษายน ๒๕๒๘ จะให้ถือว่าโจทก์ทราบว่าการตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินมาก่อน แล้วตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๒๘ และนับอายุความย้อนหลังตั้งแต่วันนั้นไม่ได้ โจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘ จึงไม่ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖

ผู้ทรงเช็คนั้นให้ใช้เงินเมื่อพ้น ๖ เดือน นับแต่วันออกเช็ค ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน นับว่าคดีโจทก์ก็มีมูลแล้ว

๑๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๖/๒๕๓๑ โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาท และได้ยื่นเช็คพิพาทเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นกำหนดเวลาหกเดือนนับแต่วันออกเช็คซึ่งธนาคารมีสิทธิปฏิเสธการจ่ายเงินด้วยเหตุดังกล่าวได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๑ (๒) แต่เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน อ้างเหตุว่า “ยังไม่มีการตกลงกับธนาคาร” จึงเป็นการปฏิเสธการจ่ายเงินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ มาตรา ๓ คดีโจทก์จึงมีมูลที่จะประทับฟ้องไว้พิจารณา

ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินในวันเดียวกับวันส่งจ่าย พึงถือว่าคดีมีมูลแล้ว

๑๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๒๘/๒๕๓๑ ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินในวันเดียวกันกับวันส่งจ่ายว่าโปรดติดต่อผู้ส่งจ่าย จึงฟังได้แล้วว่า ในวันที่จำเลยออกเช็ค เงินในบัญชีของจำเลยไม่มีหรือมีไม่พอจ่ายตามเช็ค คดีโจทก์จึงมีมูล มิใช่เป็นกรณีที่โจทก์นำเช็คไปเรียกเก็บเงินในภายหลังจากวันที่ส่งจ่ายในเช็ค ซึ่งโจทก์จึงจะมีหน้าที่ต้องนำสืบให้เห็นว่าในวันที่ส่งจ่ายนั้น บัญชีของจำเลยไม่มีเงินหรือมีไม่พอจ่ายตามเช็ค

ความผิดต่อส่วนตัว

มาตรา ๔ ทว่าความผิดตามมาตรา ๓ ให้ถือว่าเป็นความผิดต่อตัวนั้น ปัจจุบันตรงกับบทบัญญัติ มาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเรียกว่าความผิด

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

อันยอมความกันได้ กล่าวคือความผิดประเภทนี้ ผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์หรือฟ้องร้องเสียภายในระยะเวลาสามเดือน นับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดียอมเป็นอันขาดอายุความจะร้องทุกข์หรือฟ้องร้องผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๗ ในความผิดอันเดียวกันอีกไม่ได้

การกำหนดคนับระยะเวลาฟ้องทุกข์หรือฟ้องคดี

โดยที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑ ได้บัญญัติแต่ในการกำหนดระยะเวลาจำคุกเท่านั้นโดยบัญญัติว่า “ในการกำหนดระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุก รวมคำนวณเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ถ้าระยะเวลาที่กำหนดนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับตามสัปดาห์เป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้นับตามปีปฏิทินในราชการ

เมื่อต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันที่ครบกำหนด”

ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในการกำหนดระยะเวลาจำคุกเท่านั้น ไม่ได้บัญญัติถึงวิธีการกำหนดนับระยะเวลาฟ้องทุกข์และฟ้องร้องคดีอาญาไว้ การนับเวลาที่จะร้องทุกข์หรือฟ้องคดีในความผิดต่อส่วนตัวที่ยอมความกันได้ เช่น คดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ จะนับกันอย่างไร เรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๘-๑๙๙/๒๕๐๘ วินิจฉัยไว้ว่า การนับเวลาที่จะร้องทุกข์หรือฟ้องคดีในความผิดต่อส่วนตัว เมื่อไม่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา ก็ต้องใช้กำหนดระยะเวลาดังที่ได้บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ ซึ่งบัญญัติให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมคำนวณเข้าด้วย ฉะนั้น เมื่อผู้เสียหายรู้เรื่องการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๒ และได้ยื่นฟ้องต่อ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

ศาลเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ จึงครบกำหนดเวลา ๓ เดือนพอดี คดีไม่ขาดอายุความ ผู้เขียนเห็นว่าแม้คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวจะเป็นเรื่องความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ก็ตาม แต่ก็ยอมนำมาใช้กับการกำหนดนัยระยะเวลาฟ้องทุกข์และฟ้องคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คได้ เพราะต่างก็เป็นความผิดอันยอมความกันได้เช่นเดียวกัน

อายุความฟ้องร้อง

เกี่ยวกับอายุความฟ้องร้องตามความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนี้ มีปัญหาว่าจะเริ่มนับอายุความแต่เมื่อใด กล่าวคือ จะเริ่มนับแต่วันออกเช็ค ซึ่งได้แก่วันที่ลงในเช็คเป็นวันเริ่มกระทำผิดตามมาตรา ๓ อนุมาตรา ๑ ถึง ๓ หรือนับแต่วันถอนเงิน หรือห้ามธนาคารไม่ให้ใช้เงินเป็นวันเริ่มกระทำผิดตามมาตรา ๓ อนุมาตรา ๔ และ ๕ โดยที่เรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๘/๒๕๐๓ วินิจฉัยว่า ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จึงเห็นว่าตามหลักกฎหมายแล้ว จะมีการนับอายุความได้ก็ต่อเมื่อเกิดความผิดขึ้นแล้ว ฉะนั้น อายุความจึงต้องเริ่มนับจากวันที่ธนาคารปฏิเสธไม่ใช้เงินตามเช็ค ซึ่งถือได้ว่าเป็นวันที่ผู้เสียหายได้รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว

หมายเหตุ ข้อยเท็จจริงตามฎีกาที่ ๒๘๘/๒๕๐๓ ได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๐๐ จำเลยออกเช็คสั่งจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๐ ให้ผู้เสียหายเป็นการชำระหนี้ ครั้นวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๑ ผู้เสียหายได้นำเช็คไปขึ้นเงิน แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะจำเลยมีเงินเหลืออยู่ในธนาคารไม่พอจ่ายตามเช็ค โจทก์จึงมาฟ้องจำเลยว่า ออกเช็คโดยเจตนาจะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ฯ จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการการใช้เช็ค ฯ ระบุไว้ชัดว่า ถ้าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินจึงจะเป็นความผิด ฉะนั้น

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ถ้ายังไม่ขึ้นเช็คต่อธนาคาร ธนาคารยังไม่ปฏิเสธการจ่ายเงินก็ยังไม่เกิดเป็นความผิด จะมีการนับอายุความได้เมื่อเกิดความผิดขึ้นแล้ว คดีจึงต้องนับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินจนถึงวันที่โจทก์รวม คือ ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานซึ่งยังไม่เกิน ๑ เดือน คดีจึงยังไม่ขาดอายุความ

ตัวอย่าง

ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๘/๒๕๐๓ ถ้านับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จนถึงวันที่ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานยังไม่เกินสามเดือน คดีก็ยังไม่ขาดอายุความ

ร้องทุกข์แล้วมีอายุความฟ้องร้อง ๕ ปี

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๖/๒๕๑๔ ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๓ เมื่อได้ร้องทุกข์ไว้ภายใน กำหนดอายุความตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ย่อมมีอายุความ ๕ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕ (๔) เมื่อฟ้องจำเลยไว้ภายในอายุความแล้วแต่เพิ่งได้ตัวจำเลยมาศาลเมื่อพ้นกำหนด ๕ ปี นับแต่วันกระทำความผิด (วันที่ธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน) คดีเป็นอันขาดอายุความ

ร้องทุกข์เกินกำหนดสามเดือน นับแต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน คดีขาดอายุความ

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๔/๒๕๑๕ นำเช็คไปขึ้นเงินที่ธนาคาร เงินในบัญชีมีไม่พอจ่าย ธนาคารจึงแจ้งให้นำเช็คมาเบิกเงินใหม่อีกครั้งหนึ่ง ดังนี้ ถือได้ว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นแล้ว แม้ต่อมาจะได้นำเช็คไปขึ้นเงินที่ธนาคารอีกครั้งหนึ่งธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินอีก เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์เกินกำหนดสามเดือน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินครั้งแรก ก็ต้องถือว่าคดีขาดอายุความฟ้องร้อง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีอาญา

ฟ้องเกิน ๓ เดือน นับแต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน คดีอาญาความ

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘๐/๒๕๑๓ จำเลยออกเช็คให้ บ. เป็นคำมัดจำ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๑๕ บ. นำเช็คนั้นไปเข้าบัญชีธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินโดยบอก ว่า “ยังรอเรียกเก็บเงินอยู่ โปรดนำมาขึ้นใหม่” วันที่ ๑๗ เดือนเดียวกัน บ. นำเช็ค ไปเข้าบัญชีอีกครั้งหนึ่ง ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินแจ้งว่าให้ไปติดต่อผู้สั่งจ่าย ต่อมา บ. ตักทหลังเช็คให้โจทก์ โจทก์นำไปเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บเงินเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๕ ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินอีก โดยแจ้งว่าบัญชีปิดแล้ว ดังนี้ ถือว่าความผิด ได้เกิดขึ้นแล้วและรู้ตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๑๕ เมื่อธนาคาร ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค โจทก์ฟ้องจำเลยเมื่อเกินสามเดือนนับแต่นั้น คดีจึงขาด อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ แม้โจทก์จะเป็นผู้ทรงเช็คภายหลัง ก็ตาม

อายุความในคดีอาญา เมื่อเริ่มนับแล้วก็เดินเรื่อยไป

๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘๑/๒๕๑๔ อายุความในคดีอาญานั้น เมื่อเริ่มนับ แล้วอายุความก็เดินเรื่อยไป เว้นแต่ในกรณีที่ได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมา ยัง ศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาไว้ จึงจะ เริ่มนับอายุความใหม่แต่วันหลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ดังที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕ วรรคสอง

จำเลยออกเช็คให้โจทก์เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๑๓ โจทก์นำเช็คไปรับเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จำเลยได้โทรศัพท์ให้โจทก์นำเช็คเข้าบัญชีอีกครั้ง โจทก์ นำเช็คเข้าบัญชีของโจทก์ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๔ ธนาคารปฏิเสธ การจ่ายเงิน ฟ้องคดีความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๔ กรณีไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

วรรคสอง จึงเริ่มนับอายุความใหม่ไม่ได้ โจทก์ฟ้องคดีนี้เป็นเวลาเกินกว่า ๓ เดือน นับแต่วันธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินครั้งแรก คดีจึงขาดอายุความ และการที่จำเลยแจ้งให้โจทก์นำเช็คเข้าบัญชีอีกครั้งหนึ่ง ก็มีใช้เป็นการออกเช็ค จะปรับว่าจำเลยกระทำความผิดครั้งใหม่ไม่ได้

มิได้ร้องทุกข์หรือฟ้องร้องภายในอายุความ

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๕๒/๒๕๒๒ เมื่อโจทก์นำเช็คไปเบิกเงิน ธนาคารมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินตามเช็ค ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๘๑ แต่ปรากฏว่าเงินในบัญชีของจำเลยมีไม่พอจะจ่ายตามเช็คนั้น จึงให้ติดต่อกับผู้ส่งจ่าย ถือได้ว่าธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น แม้จะเป็นการปฏิเสธด้วยวาจา เพราะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ก่อตั้ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช็คก็ดี ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าการปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คต้องทำเป็นหนังสือ ความผิดของจำเลยจึงเกิดขึ้นตั้งแต่วันนั้น เมื่อโจทก์มิได้ร้องทุกข์และนำคดีมาฟ้องภายหลังรู้เรื่องความผิด และรู้ว่าจำเลยกระทำความผิดเป็นเวลา ๘ เดือนเศษ คดีโจทก์ขาดอายุความ

ร้องทุกข์ไม่เกิน ๓ เดือน คดีไม่ขาดอายุความ

๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๐๘/๒๕๒๒ โจทก์ร่วมมีเช็คของจำเลยในธนาคารเดียวกันซึ่งถึงกำหนดแล้วรวม ๔ ฉบับ ได้นำเช็คไปขึ้นเงินในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๑๘ สองฉบับ ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ต่อมาโจทก์ร่วมได้นำเช็คอีก ๒ ฉบับในคดีนี้ไปขึ้นเงินเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๘ เช่นนี้ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ เกิดขึ้นเมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค เช็ค ๔ ฉบับแยกการกระทำออกจากกันได้เป็น ๔ กรรม จึงไม่จำเป็นต้องนำไปขึ้นเงินพร้อมกัน เมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค ๒ ฉบับ คดีนี้ในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๘ และโจทก์ร่วมร้องทุกข์ยังไม่เกิน ๓ เดือน คดีจึงไม่ขาดอายุความ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤพาห

วันครบกำหนดอายุความเป็นวันหยุด มาฟ้องในวันเริ่มปฏิบัติราชการได้

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๖/๒๕๒๔ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าโจทก์ไม่ฟ้องคดีภายใน ๓ เดือน นับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดที่ขาดอายุความ ถ้าวันครบกำหนด ๓ เดือนดังกล่าวตรงกับวันเสาร์ รุ่งขึ้นเป็นวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการทั้งสองวัน โจทก์มาฟ้องในวันจันทร์ซึ่งเป็นวันเริ่มปฏิบัติราชการใหม่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๑

โจทก์ระบุในฟ้องว่า โจทก์นำเช็คพิพาทไปเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บเงินตามเช็คเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ เวลากลางวัน และต่อมาธนาคารที่โจทก์นำเช็คเข้าบัญชีได้แจ้งให้โจทก์ทราบเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ เวลากลางวันว่าธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน แม้โจทก์จะมีได้ระบุในฟ้องว่าเหตุเกิดในระหว่างวันเวลาดังกล่าว ก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้จำเลยเข้าใจได้แล้วว่า วันเวลาที่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินอันเป็นวันเวลาที่จำเลยกระทำความผิด ก็คือวันเวลาในระหว่างตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ เวลากลางวัน ถึงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ เวลากลางวันนั่นเอง

แม้โจทก์จะไม่ได้แนบสำเนาเช็คกับใบค้นเช็คมากับฟ้องด้วย แต่โจทก์ก็ได้บรรยายถึงรายละเอียดของเช็คทุกฉบับที่อ้างว่าจำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายและถูกธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินมาด้วย ถือได้ว่าฟ้องโจทก์ชอบด้วยมาตรา ๑๕๘ (๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว หากถือบกพร่องไม่

อายุความ ๓ เดือน ต้องนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากธนาคารว่ามี การปฏิเสธการจ่ายเงิน

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒๕/๒๕๒๘ การฟ้องคดีอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ต้องกระทำภายใน ๓ เดือน นับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

อายุความ ๓ เดือน ต้องเริ่มนับแต่วันที่โจทก์ได้รับแจ้งจากธนาคารว่าการปฏิเสธการจ่ายเงิน จะนับจากวันที่โจทก์ได้รับเช็คและใบคืนเช็คจากธนาคารหาได้ไม่ วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินถึงวันฟ้องไม่เกิน ๓ เดือน คดีไม่ขาดอายุความ

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๘๓/๒๕๒๘ คดีความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค นั้น หากนับตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คถึงวันฟ้องยังไม่เกินสามเดือน คดีก็ไม่ขาดอายุความ

ออกเช็คชำระหนี้ถึงกำหนดวันที่ระบุในเช็ค ตรวจดูมีเงินไม่พอจ่ายถือว่าความผิดเกิดขึ้นแล้ว

๑๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๖๕/๒๕๓๐ จำเลยออกเช็คลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖ สั่งจ่ายเงินให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ เมื่อถึงกำหนดวันที่ระบุในเช็ค ผู้รับมอบอำนาจโจทก์ซึ่งเป็นผู้จัดการธนาคารสาขาของโจทก์นำเช็คพิพาทและบัญชีของจำเลยมาตรวจดู ปรากฏว่าจำเลยมีเงินในบัญชีไม่พอจ่าย เช่นนี้ ถือว่าธนาคารโจทก์ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คในวันที่ถึงในเช็คแล้ว วันที่ถึงในเช็คจึงเป็นวันที่จำเลยกระทำความผิด โจทก์ไม่ได้ร้องทุกข์และฟ้องจำเลยเมื่อเกิน ๓ เดือนนับแต่นั้น คดีโจทก์จึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖

คดีเล็กน้อย

มาตรา ๕ ทว่า ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓ ได้นำเงิน ตามจำนวนในเช็คไปชำระแก่ผู้ทรงเช็ค หรือแก่ธนาคารเพื่อจ่ายเงินตามเช็คภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ธนาคารที่มิชอบในเช็คบอกกล่าวให้ผู้ออกเช็คได้รับทราบว่าเป็นธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน ให้คดีเป็นอันเลิกกันตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น มีความหมายว่า ความผิดเกี่ยวกับเช็คที่เกิดขึ้นแล้วตามมาตรา ๓ นั้น ให้ถือว่า

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤพาห

เป็นอันเลิกกันเมื่อผู้ออกเช็คได้นำเงินตามจำนวนในเช็คไปชำระแก่ผู้ทรงเช็คนั้น หรือชำระแก่ธนาคารที่มีชื่อในเช็คภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน ณ่นั้น ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินเมื่อไร จึงยอมเป็นหน้าที่ของผู้ออกเช็คที่จะต้องติดต่อสอบถามเอาเอง ไม่ใช่หมายความว่าธนาคารจะต้องบอกกล่าวให้ผู้ออกเช็คทราบถึงการปฏิเสธไม่จ่ายเงินเสียก่อน ความผิดตามมาตรา ๓ จึงจะเกิดขึ้น

ตัวอย่าง

ผู้กระทำความผิดนำเงินไปชำระแก่ผู้ทรงเช็ค คืออาญาเป็นอันเลิกกัน

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๖๘/๒๕๐๕ วินิจฉัยคดีซึ่งจำเลยฎีกาขึ้นมาว่า ธนาคารยังไม่ได้แจ้งให้จำเลยทราบเรื่องการขัดข้องไม่จ่ายเงินตามมาตรา ๕ จำเลยยังไม่มีผิดนั้นว่า กฎหมายมาตรานี้ ถ้าผู้กระทำความผิดได้นำเงินตามจำนวนในเช็คไปชำระแก่ผู้ทรงภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน ก็ให้ถือว่าอาญาเป็นอันเลิกกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การกระทำความผิดทางอาญาได้เกิดขึ้นแล้ว แต่ให้ถือว่าเป็นอันเลิกกัน เมื่อผู้กระทำความผิดนำเงินไปใช้ภายในกำหนด เพราะฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องติดต่อสอบถามธนาคารว่า ได้ปฏิเสธไม่จ่ายเงินเมื่อไร ไม่ใช่ธนาคารต้องแจ้งให้จำเลยทราบเสียก่อน ความผิดจึงจะเกิดขึ้นดังความเข้าใจของจำเลย ศาลฎีกาจึงพิพากษาขึ้น คือให้ลงโทษจำเลยตามศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์

ผู้ส่งจำเลยพ้นผิดเมื่อนำเงินไปชำระแก่ผู้ทรงเช็ค

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๖/๒๕๐๑ เมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คของจำเลย การกระทำของจำเลยย่อมเป็นผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ มาตรา ๓ แล้ว จำเลยจะมีทางพ้นผิดได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามมาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดนำเงินไปชำระแก่ผู้ทรงเช็ค ภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่ธนาคาร บอกกล่าวแก่ผู้ออกเช็คได้รับเงินทราบว่าธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน เมื่อทาง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

พิจารณา ทั้งได้ว่าธนาคารมิได้บอกกล่าวให้จำเลยผู้ออกเช็คได้รับทราบว่าการปฏิเสธไม่จ่ายเงิน กับกรณีเรื่องนี้ได้ว่า จำเลยได้ชำระเงินแก่ผู้ทรงเช็คแล้ว และการชำระเงินก็ยังไม่พ้นกำหนดเวลาดังระบุไว้ในมาตรา ๕ เพราะธนาคารไม่ได้บอกกล่าวแก่จำเลยให้ทราบว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จึงยังไม่อาจเริ่มนับระยะเวลา และเมื่อไม่อาจเริ่มนับระยะเวลาจึงไม่มีทางจะถือว่าพ้นกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ได้ คิดจึงเป็นอันเลิกกัน

ผู้ออกเช็คนำเงินไปชำระแก่ผู้ทรงหรือธนาคาร

๓. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๑๑ บทบัญญัติมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งมีให้ถือเป็นความผิดหากผู้ออกเช็คได้นำเงินไปชำระแก่ผู้ทรงหรือแก่ธนาคาร เพื่อจ่ายเงินตามเช็คภายใน ๑ วัน ฯลฯ นั้น หมายถึงนับแต่วันธนาคารได้บอกกล่าวการปฏิเสธจ่ายเงินให้แก่ผู้ออกเช็คทราบ ฉะนั้น เมื่อธนาคารยังมิได้บอกกล่าวเมื่อมีการชำระเงินให้แก่ผู้ทรงเช็ค จึงยังคงถือว่าอยู่ภายในกำหนดเวลานับอยู่เพราะยังไม่อาจนับกำหนดเวลาได้

ความผิดเกิดขึ้นแล้วนำเงินไปชำระบางส่วน คิดไม่เลิกกัน

๔. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๘๓/๒๕๑๕ จำเลยออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค และธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นแล้ว แม้จำเลยได้นำเงินไปชำระให้ผู้เสียหายบางส่วน ยังไม่ครบตามจำนวนในเช็คนั้นก็ยังไม่ผลให้คดีเป็นอันเลิกกันตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ

ความผิดเกิดขึ้นแล้วโอนทรัพย์สินให้แก่ผู้ทรงเช็คเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คิดเป็นอันเลิกกัน

๕. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๘๓-๑๓๘๐/๒๕๑๕ ออกเช็คให้เป็นการชำระหนี้ เมื่อธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คนั้น การกระทำผิดของจำเลยผู้ออกเช็คย่อมเป็น

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤพาห

ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ มาตรา ๓ แล้วแต่เมื่อปรากฏว่า จำเลยได้ชำระเงินด้วยการโอนทรัพย์สินให้แก่โจทก์ร่วมผู้ทรงเช็ค เป็นการชำระหนี้ตามเช็คฉบับที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งการชำระหนี้ยังไม่พ้นกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ดังนั้นคดีเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องพิพากษายกฟ้อง

ยอมความคดีแพ่ง มิได้ประสงค์เลิกคดีอาญา

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕๑/๒๕๕๕ โจทก์ฟ้องคดีอาญาขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ไว้แล้ว ไปฟ้องเป็นคดีแพ่งเรียกให้จำเลยชำระเงินตามเช็คฉบับที่พิพาทนั้นอีกจำนวนหนึ่งและต่อมาได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความโดยจำเลยยอมใช้เงินตามเช็คฉบับที่พิพาทให้แก่โจทก์ ศาลได้มีคำพิพากษาดำเนินคดีแล้ว เมื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความได้ระบุไว้ชัดว่าโจทก์ยอมตามจำเลยยอมเลิกคดีเฉพาะส่วนแพ่งแสดงชัดว่าโจทก์จำเลยมิได้ประสงค์ที่จะยอมเลิกคดีอาญาคู่กัน จึงไม่เป็นผลให้สิทธิของโจทก์ที่จะดำเนินคดีอาญาระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ (๒)

ความผิดเกิดขึ้นแล้วนำเงินไปฝากธนาคารนั้น คดีไม่เลิกกัน

๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๘๕/๒๕๕๑ จำเลยออกเช็ค ๒๐,๐๐๐ บาทเป็นการชำระหนี้แก่โจทก์ร่วม โจทก์ร่วมเรียกเก็บเงินตามเช็คไม่ได้ และธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเนื่องจากบัญชีจำเลยปิดแล้ว ภายใน ๗ วันหลังจากถูกจับ จำเลยนำเงิน ๒๒,๐๐๐ บาทไปฝากธนาคารนั้น ธนาคารเพียงแต่รับฝากเงินไว้และออกใบรับให้จำเลยการฝากเงินครั้งนี้ไม่เป็นการนำเงินไปชำระแก่ธนาคารเพื่อจ่ายเงินตามเช็คให้แก่โจทก์ร่วมผู้ทรง ไม่ต้องด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ มาตรา ๕ วรรคท้าย ซึ่งแก้ไขโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๘๖ คดีจึงไม่เลิกกัน

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์ขอถอนฟ้อง ให้จำหน่ายคดี

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๖๒/๒๕๐๘ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ๖ เดือน ๒๐ วัน ฐานออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง จำเลยไม่ค้าน โดยเหตุที่คดีนี้เป็นคดีความผิดส่วนตัว ซึ่งยังไม่ถึงที่สุด ณ นั้น สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจึงเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ (๒) ศาลฎีกาจึงมีคำสั่ง ให้จำหน่ายคดี

ระหว่างฎีกา ผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์

๙. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๘/๒๕๐๘ คดีความผิดส่วนตัว ก่อนคดีถึงที่สุด ผู้เสียหายยอมถอนคำร้องได้ระหว่างฎีกา ผู้เสียหายขอถอนคำร้องทุกข์ อ้างว่าประนีประนอมยอมความกับจำเลยแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ (๒)

ปล่อยชั่วคราวโดยให้นายประกันชดใช้เงินตามเช็ค ไม่ทำให้สัญญาตกเป็นโมฆะ

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๓๘/๒๕๒๒ การที่พนักงานสอบสวนตั้งปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวโดยกำหนดจำนวนเงินให้นายประกันต้องรับผิดชอบใช้เมื่อมีการผิดสัญญาประกันเกินจำนวนเงินตามเช็คอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕ (๒) นั้น เป็นแต่เพียงการกระทำที่เกินอำนาจพนักงานสอบสวน ใช้บังคับนายประกันได้เพียงเท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้คือตามจำนวนเงินในเช็ค ไม่ทำให้สัญญาประกันมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายอันจะทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤพาห

ความคิดเกิดขึ้นแล้วจึงชำระเงินให้แต่ไม่ครบ คดีไม่เลิกกัน

๑๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๑/๒๕๒๓ ภายหลังจากธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินแล้วจำเลยจึงชำระเงินให้โจทก์ แต่ไม่ครบตามจำนวนเงินในเช็คพิพาท คดีจึงไม่เลิกกันตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา ๕ วรรคสาม และไม่เป็นผลที่จะทำให้จำเลยพ้นจากความรับผิดชอบฟ้องได้

นำเงินตามเช็คไปชำระก่อนศาลพิพากษา คดีเป็นอันเลิกกัน

๑๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๔-๕๓๕/๒๕๒๕ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง โดยไม่ได้ยกข้ออ้างผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คได้บอกกล่าวให้จำเลยทราบถึงเรื่องที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คของจำเลยขึ้นต่อสู้ และศาลชั้นต้นก็มีได้วินิจฉัยถึง ในเรื่องการบอกกล่าวจึงไม่มีข้อเท็จจริงเป็นที่ยึด ปัญหาข้อกฎหมายที่ว่า จำเลยมีสิทธินำเงินไปชำระให้แก่ผู้เสียหายได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เมื่อจำเลยได้นำเงินตามเช็คไปชำระให้แก่ผู้เสียหายแล้วก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาย่อมมีผลให้คดีเป็นอันเลิกกันตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕ วรรคท้าย จึงยังไม่เกิดขึ้น

โจทก์จำเลยตกลงกันในคดีแรกให้จำเลยใช้หนี้บางส่วน เมื่อโจทก์ยังมีได้รับชำระหนี้ตามที่ตกลง มูลหนี้ตามเช็คในคดีแรกยังไม่ระงับ

๑๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๑๘/๒๕๓๑ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ในระหว่างการพิจารณาคดีโจทก์จำเลยตกลงกันให้จำเลยใช้หนี้เพียงบางส่วน โดยส่วนหนึ่งจำเลยต้องชำระเป็นเงินสด ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่จำเลยกลับชำระเงินสดเพียง ๕๐,๐๐๐ บาท กับออกเช็คเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท ให้โจทก์และเช็คฉบับนั้นธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ดังนั้น แม้โจทก์ได้นำเช็คฉบับนั้นมาฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาก็คดีหนึ่งก็ตาม ก็ไม่เป็นเหตุทำให้สิทธิในการฟ้องคดีแรกของโจทก์ระงับไป เพราะโจทก์ยังมิได้รับชำระหนี้สำหรับเช็ค ๖๐,๐๐๐ บาท ตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน มูลหนี้ตามเช็คในคดีแรกยังคงมีอยู่

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความคิดเห็นจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

บทที่ ๓

การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับเช็ค

ในสมัยปัจจุบันนี้ ได้มีการร้องทุกข์และฟ้องร้องคดีอาญาเกี่ยวกับการออกเช็ค ไม่มีเงินเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะมีผู้นิยมใช้เช็คกันมากขึ้น และประกอบกับพ่อค้าและประชาชนเป็นจำนวนมากที่ประสบความล้มเหลวในธุรกิจการค้าและการทำงานต้องการเอาตัวรอด โดยพยายามจะแก้ตัวหมุนเอาเงินสดไปประกอบกิจการอื่นๆต่อไป จึงใช้วิธีออกเช็คเพื่อเป็นประกันในการชำระหนี้ แต่แล้วผู้ออกเช็คก็ต้องประสบชะตากรรมขาดทุนในการค้าและธุรกิจ ไม่สามารถหาเงินมาเข้าธนาคารได้ทันดอกเบี้ยต่างๆ ก็เพิ่มขึ้น ผลที่สุดเมื่อเช็คที่ตนออกไป เจ้าหนี้ไปขึ้นเงินไม่ได้ต่างก็มาร้องทุกข์ให้นำคดีขึ้นว่ากล่าว หรือฟ้องร้องเองเป็นคดีอาญามากมาย จึงขอนำเรื่องการดำเนินคดีอาญามากกล่าวตามแนวกฎหมาย และแนวทฤษฎีการซึ่งเป็นศาลสูงสุดได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานตามลำดับด้วย

ผู้เสียหาย

คำว่า “ผู้เสียหาย” ซึ่งมีอำนาจในการฟ้องร้องคดีนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑ (๔) บัญญัติว่า หมายความว่า ความถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔, ๕ และ ๖

ผู้เสียหายโดยพฤตินัยและนิตินัย

ตามคำวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายนี้จะเห็นว่า ผู้เสียหายตามกฎหมายนั้น นอกจากจะเป็นผู้เสียหายตามความจริง คือโดยพฤตินัยแล้ว จะต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยด้วย กล่าวคือ จะต้องไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เช่น โจทก์ที่ขอขอให้จำเลยออกเช็คเพื่อเป็นประกันเงินกู้ ร้อยอยู่แล้วว่าจำเลยไม่เคยมีเงินฝากในธนาคารแต่อย่างใดเลย แต่ยังขวนใจให้จำเลยออกเช็คให้จนได้ เป็นต้น

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

ตัวอย่าง

เบ็ดหมผู้สตัลหลังหลายคน คนใดคนหนึ่งเป็นผู้เสียหายได้

๑. คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๕/๒๕๐๒ เช็กหมผู้สตัลหลังหลายคน ผู้สตัลหลังแต่ละคน ย่อมมีความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๘๘, ๑๙๔, ๑๙๕ และ ๑๖๑ เมื่อนำเช็กไปขึ้นเงินไม่ได้ ผู้สตัลหลังคนใดคนหนึ่งย่อมเป็นผู้เสียหายที่จะดำเนินการร้องทุกข์ ให้ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ก พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้

ออกเบ็ดชำระหนี้ให้ชู้เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ผู้ออกเบ็ดไม่มีความผิด

๒. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๘๑/๒๕๐๕ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า โจทก์ร่วมได้เรียกร้องเอาดอกเบี้ยจำนองเกินจากที่กำหนดในสัญญาเรียกเอาประโยชน์เพิ่มนอกจากดอกเบี้ยที่ต้องเสีย และเป็นเรื่องดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยอันเป็นความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา และจำเลยได้ออกเช็กแก่โจทก์เพื่อชำระเงินดังกล่าว แม้ธนาคารจะไม่จ่ายเงินพอจ่ายให้ตามเช็กเมื่อโจทก์ไปรับเงินนั้นก็ดี จำเลยก็ไม่มี ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ก พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๓ เพราะโจทก์ไม่มีสิทธิที่จะทำได้ และไม่มีสิทธิเรียกร้องบังคับให้จ่ายเงินจำนวนตามเช็กนั้น

มีปัญหาว่า เช็กที่ส่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถอน ถ้าผู้ส่งจ่ายออกเช็กให้บุคคลหนึ่ง บุคคลนั้นโอนเช็กให้บุคคลอื่นต่อไป บุคคลที่ได้รับโอนเช็กนั้นไว้จะมีอำนาจร้องทุกข์ หรือฟ้องร้องผู้ส่งจ่ายได้หรือไม่ เรื่องนี้ได้คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๕/๒๕๐๖ วินิจฉัยไว้ว่า จำเลยออกเช็กรายพิพาทส่งจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือ โจทก์ร่วมเป็นผู้ทรงเช็กรายนี้ในขณะที่เกิดเหตุ และได้นำเช็กรายนี้ไปขึ้นเงินไม่ได้ โดยธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็กนั้น ดังนั้น โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์และฟ้องคดีเอาผิดแก่จำเลยได้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

หมายเหตุ กรณีข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยออกเช็ครายนให้แก่บุคคลหนึ่ง ต่อมาบุคคลนั้นได้ออกเช็ครายนให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งขอเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการฟ้องจำเลย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ จำเลยให้การว่า จำเลยออกเช็คให้แก่บุคคลอื่น หาได้ออกเช็คให้แก่โจทก์ร่วมไม่ โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย จะร้องทุกข์ขอให้ดำเนินคดีไม่ได้ พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้อง แต่ศาลทั้งสามเห็นว่า เช็ครายพิพาทเป็นเช็คประเภทจ่ายให้แก่ผู้ถือ เช็ครายนี้ยอมโอนไปยังบุคคลอื่นได้เพียงการส่งมอบ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๑๘ ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่าไม่ได้ออกเช็คให้แก่โจทก์ร่วมก็ตาม เมื่อปรากฏความจริงว่าโจทก์ร่วมเป็นผู้ทรงเช็ครายนในขณะเกิดเหตุ หากโจทก์ร่วมนำเช็ครายนไปขึ้นเงินไม่ได้ดังฟ้อง โจทก์ร่วมก็ย่อมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์และฟ้องคดีเอาผิดแก่จำเลยได้

ธนาคารก็เป็นผู้เสียหายได้

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๘๒/๒๕๐๖ จำเลยเซ็นเช็คส่งจ่ายเงินไว้ล่วงหน้า ๑ เดือน โดยมีเงินในบัญชีเพียงเล็กน้อย ผู้ทรงนำไปขายให้แก่ธนาคารที่ถูกสั่งให้จ่ายเงิน ธนาคารรู้ว่าในขณะนั้นจำเลยมีเงินไม่พอ แต่คงยอมรับซื้อไว้ ต่อมาถึงกำหนดชำระเงินตามเช็คธนาคารนำเชิคนั้นเข้าบัญชี แต่ธนาคารก็ปฏิเสธที่จะจ่ายเงิน เพราะในบัญชีของจำเลยมีเงินไม่พอ ดังนี้ ธนาคารยอมเป็นผู้เสียหายที่จะร้องทุกข์ให้ว่ากล่าวเป็นคดีได้ จะอ้างว่าธนาคารได้ร่วมรู้เห็นเป็นใจกระทำผิดกับจำเลยด้วยหาได้ไม่ เพราะในระยะ ๑ เดือนก่อนเช็คถึงกำหนดนั้น จำเลยอาจนำเงินเข้าบัญชีของจำเลยให้พอจ่ายได้

หมายเหตุ กรณี ข้อเท็จจริงได้ความแต่เพียงว่า บริษัทซึ่งเป็นผู้เสียหายได้มอบให้ตัวแทนของตนนำเช็คไปขึ้นเงินต่อธนาคารเท่านั้น มิได้มอบให้ตัวแทนนั้นไปร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีแต่ประการใด เพราะฉะนั้นตัวแทนจึงไม่มีอำนาจร้องทุกข์แต่ประการ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤหาสน์

ได้ไม่ ปัญหาที่ว่าถ้าบริษัทผู้เสียหายมอบอำนาจให้ตัวแทนนั้นไปร้องทุกข์ด้วย จะได้หรือไม่ เรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๕/๒๕๐๒ วินิจฉัยไว้ว่า การร้องทุกข์นั้น ย่อมมอบอำนาจให้ร้องทุกข์แทนกันได้ ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของบุคคลย่อมตั้งตัวแทนทำแทนตนได้เสมอ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ให้ต้องกระทำด้วยตนเอง หรือตามกฎหมาย ไม่เปิดช่องให้มอบหมายจัดการแทนกันได้ เพราะฉะนั้นในกรณีถ้าบริษัทผู้เสียหายได้มอบอำนาจให้ตัวแทนของตนร้องทุกข์ในกรณีที่จำเลยออกเช็คมีเงิน ไม่พอจ่ายด้วยดังกล่าว อัยการโจทก์ก็ย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยได้

ออกเช็คชำระหนี้ ผู้รับเงินเป็นผู้เสียหาย มีอำนาจร้องทุกข์และฟ้องร้องได้

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๐/๒๕๐๐ จำเลยออกเช็คส่งจ่ายเงินชำระหนี้ให้โจทก์ร่วม โจทก์ร่วมนำเช็คนั้นไปชำระหนี้ให้ผู้ซื้อ เมื่อผู้ซื้อนำเช็คไปเข้าบัญชีแต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ผู้ซื้อจึงนำเช็คดังกล่าวมาคืนให้โจทก์ร่วม ดังนี้ ทนระหว่างโจทก์ร่วกับผู้ซื้อยังไม่ระงับ ซึ่งโจทก์ร่วมยังมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้ผู้ซื้อ กรณีเช่นนี้ย่อมเห็นได้ว่าโจทก์ร่วมได้รับความเสียหาย โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์และดำเนินคดีกับจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

ผู้ออกเช็คให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดเพื่อชำระหนี้ ห้างจึงเป็นผู้เสียหาย

๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๔/๒๕๐๒ จำเลยยื่นเงินโจทก์ร่วม โจทก์ร่วมเอาเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งโจทก์ร่วมเป็นผู้จัดการให้จำเลยจึงออกเช็คให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นไว้เพื่อชำระหนี้ โจทก์ร่วมได้นำเช็คเข้าบัญชีของโจทก์ร่วม เพื่อเรียกเก็บเงินแต่นำเช็คเข้าบัญชีไม่ได้ ดังนี้ ถือว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นไม่ได้สลักหลังเช็คให้โจทก์ร่วม และยังเป็นผู้ทรงเช็คอยู่ ไม่ใช่โจทก์ร่วมเป็นผู้ทรง ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นจึงเป็นผู้เสียหาย มีสิทธิร้องทุกข์กล่าวโทษดำเนินคดีกับจำเลย และเมื่อโจทก์ร่วมในฐานะส่วนตัวไม่ใช่ผู้ทรงเช็ค จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีสิทธิจะเข้าเป็นโจทก์ร่วม

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

เจ้าของร้านเป็นผู้เสียหาย ผู้จัดการร้านไม่ใช่ผู้เสียหาย

๖. คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๘/๒๕๑๓ จำเลยออกเช็คเงินสดเพื่อชำระราคาให้ผู้จัดการร้านค้าไม้รับเช็คแล้วมอบให้เจ้าของร้านค้า เจ้าของร้านจึงเป็นผู้ทรงเช็ค เมื่อเช็คนั้นขึ้นเงินไม่ได้เจ้าของร้านยอมเป็นผู้เสียหาย ผู้จัดการไม่มีอำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ผู้นำเช็คออกไปแก้ผิดไปเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บ เป็นผู้เสียหาย

๗. คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๑/๒๕๑๖ เช็คพิพาทเป็นเช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ช. เป็นผู้นำเช็คพิพาทไปเข้าบัญชีของ ช. ขอให้ธนาคารเรียกเก็บเงินจากจำเลยซึ่งเป็นผู้ส่งจ่าย ช. จึงเป็นผู้ทรงเช็คในฐานะเป็นผู้เช็คไว้ในครอบครองโดยฐานเป็นผู้รับเงิน และเป็นผู้ถือเช็คฉบับด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๔

ความผิดฐานออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค หรือฐานออกเช็คโดยไม่มีเงินในบัญชีอันจะพึงจ่ายให้ได้นั้น ตระสำคัญอยู่ที่วันที่สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ค เมื่อวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ช. เป็นผู้ทรงเช็ค ช. จึงเป็นผู้เสียหายแม้เดิมจำเลยจะได้ออกเช็คพิพาทให้ ว. ๗ ก็มิใช่ผู้เสียหายตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) และไม่มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

ออกเช็คชำระหนี้ให้แก่ร้านมีชื่อ เจ้าของร้านร่วมกันเป็นผู้เสียหาย

๘. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓๒/๒๕๑๓ จำเลยออกเช็คให้แก่ร้านเม่งเซ่งฮง เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น เจ้าของร้านเม่งเซ่งฮงยอมรับได้รับความเสียหาย ต. กับ ก. เป็นเจ้าของร้านร่วมกัน ก. จึงเป็นผู้เสียหายด้วยคนหนึ่ง มีอำนาจร้องทุกข์

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

กู้ยืมเงินแล้วมอบเช็คซึ่งบุคคลอื่นส่งจ่ายให้ไว้เพื่อชำระหนี้

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๘/๒๕๑๘ (ประชุมใหญ่) ข. มาข่มเงินจากโจทก์แล้วมอบเช็คสองฉบับซึ่งมีจำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายให้โจทก์ไว้เพื่อชำระหนี้ แต่เช็คทั้งสองฉบับเป็นเช็คชั่วคราวส่งจ่ายแก่ผู้ถือ โจทก์ไม่มีเงินฝากในธนาคาร จึงนำเช็คดังกล่าวไปให้ ก. เพื่อเข้าบัญชีของ ก. เพื่อเรียกเก็บเงินถือว่าโจทก์เป็นเจ้าของเช็คพิพาทสองฉบับนั้น หากเช็คดังกล่าวเรียกเก็บเงินไม่ได้ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

ออกเช็คชำระหนี้ ผิดเช็คเข้าบัญชีเงินฝากของคนอื่น ก็ยังเป็นผู้เสียหาย

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๓/๒๕๑๘ จำเลยออกเช็คชั่วคราวให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ แต่โจทก์ไม่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารจึงฝากเช็คดังกล่าวให้ อ. นำเข้าบัญชีเงินฝากของ อ. ธนาคารเพื่อเรียกเก็บเงินดังนี้ อ. เป็นเพียงผู้จัดการรับเงินตามเช็คแทนโจทก์ มิได้รับโอนเช็คไปจากโจทก์ เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ไม่ได้รับเงินตามเช็ค โจทก์จึงเป็นผู้เสียหาย

ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าโจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายพิพาทยกฟ้องโจทก์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ดังนั้นเมื่อศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์เป็นผู้เสียหาย ศาลฎีกาย่อมพิพากษายกคำพิพากษาศาลล่างทั้งสอง และให้ศาลชั้นต้นพิจารณาตั้ง หรือพิพากษาใหม่

ออกเช็คชำระหนี้แก่สามีหรือภริยาซึ่งเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน ถือเป็นผู้เสียหายด้วยกัน

๑๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๒๘/๒๕๑๘ จำเลยออกเช็คชำระหนี้ค่าเนอทชอไปจาก ป. ให้แก่ ส. ป. และ ส. เป็นสามีภรรยาด้วยกัน ดำเนินกิจการค้าเนอ ช่อมเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน แม้ ส. จะนำเช็คไปเข้าบัญชีของ ป. เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค ย่อมเกิดความเสียหายแก่ทั้ง ป. และ ส. ดังนั้น ส. จึงเป็นผู้เสียหายด้วย มีอำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยได้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ออกเช็คชำระหนี้ให้โจทก์ โจทก์นำเช็คเข้าบัญชีคนอื่น โจทก์ยังเป็นผู้
ผู้ทรง

๑๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๑๒/๒๕๑๘ จำเลยส่งจ่ายเช็คเงินสดให้โจทก์เป็น
การชำระหนี้ เมื่อเช็คถึงกำหนดโจทก์ได้นำเช็คไปเข้าบัญชีของ ข. เพื่อเรียกเก็บเงิน
ตามเช็ค แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าโจทก์ได้อนุญาต
นั้นให้แก่ ข. ไปแต่อย่างใด โจทก์จึงยังเป็นผู้ทรงเช็คคนนี้อยู่ในขณะธนาคารปฏิเสธ
การจ่ายเงิน โจทก์จึงเป็นผู้เสียหาย

ผู้ทรงเช็คฝากเพื่อนำเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บ ยังเป็นผู้เสียหายอยู่

๑๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐/๒๕๒๐ จำเลยออกเช็คชำระหนี้ให้โจทก์ เป็น
เช็คขีดคร่อมออกให้แก่ผู้ถือ โจทก์ได้ฝากให้เพื่อนของโจทก์นำเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บ
เงิน เพราะโจทก์ไม่มีบัญชีเงินฝากในธนาคารซึ่งมีความหมายว่าเมื่อเพื่อนของโจทก์
เรียกเก็บเงินได้ต้องนำเงินมามอบให้โจทก์ หากเรียกเก็บเงินไม่ได้ เพื่อนของโจทก์
จะคืนเช็คให้โจทก์ จึงต้องถือว่าเพื่อนของโจทก์เป็นตัวแทนของโจทก์ ดังนั้น เมื่อ
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ซึ่งเป็นตัวการ จึงยังเป็นผู้เสียหาย และมีอำนาจฟ้อง

ผู้ทรงเช็คขณะธนาคารปฏิเสธ เป็นผู้เสียหาย

๑๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๘/๒๕๒๒ จำเลยออกเช็คพินาศส่งจ่ายเงินแก่
ผู้ถือ ขณะธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค ห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. เป็นผู้ทรงเช็ค
โดยชอบอยู่ จึงเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายแล้ว

จำเลยออกเช็คชำระหนี้โจทก์ โจทก์นำเช็คฝากเข้าบัญชีของบุตรโจทก์
เพื่อเรียกเก็บ

๑๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖๐/๒๕๒๕ จำเลยออกเช็คชำระหนี้ให้โจทก์ การ
ที่โจทก์เพียงแต่นำเช็คพินาศฝากเข้าบัญชีธนาคารของ ก. บุตรโจทก์ เพื่อให้เรียกเก็บ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤหา

เงินตามเช็คแทน ไม่ทำให้ฐานะการเป็นผู้ทรงของโจทก์เปลี่ยนแปลงไป เมื่อธนาคาร
ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค โจทก์จึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องจำเลยตามพระราช
บัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๕๓

ทั้งนี้ส่วนจำคดีโรงรับจำนำรับแลกเช็คไม่ตรงกับเป็นการนอกวัตถุประสงค์

๑๖. คำพิพากษาคำที่ ๓๘๓๔/๒๕๒๖ โจทก์เป็นทั้งหุ้นส่วนจำกัด มีวัตถุประสงค์
ประสงค์ในการประกอบกิจการโรงรับจำนำ การที่โจทก์รับแลกเช็คพิพาทไว้นั้นเป็น
เพียงการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทุนอันเป็นกิจการที่ผู้ซึ่งประกอบ
การค้าหรือธุรกิจอย่างอื่นอาจจะทำได้เป็นปกติ ไม่ถึงกับเป็นการนอกวัตถุประสงค์
เมื่อได้ความว่าโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทซึ่งมีลายมือชื่อจำเลยลงไว้ในฐานะผู้ส่งจ่ายและ
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คดังกล่าว โจทก์ย่อมเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้อง

การที่เช็คพิพาทมีตราของบริษัทจำกัดประทับอยู่ด้วยนั้น ไม่ว่าจำเลยจะส่งจ่าย
เช็คพิพาทในฐานะส่วนตัวหรือในฐานะที่กระทำแทนบริษัท จำเลยก็ย่อมมีความรับผิดชอบ
ในทางอาญาเช่นเดียวกัน

โจทก์ฝากเช็คให้สามโจทก์นำเข้าบัญชีธนาคาร ถือว่าโจทก์ยังเป็นผู้เสียหายอยู่

๑๗. คำพิพากษาคำที่ ๒๗๒๒/๒๕๒๖ โจทก์มิได้โอนไปซึ่งบรรดาสิทธิ
อันเกิดแต่เช็คคนให้แก่สามโจทก์ หากเป็นเพียงฝากเช็คพิพาทให้สามโจทก์นำเข้า
บัญชีธนาคารเพื่อเรียกเก็บเงิน ถือว่าสามโจทก์เป็นตัวแทนของโจทก์ เมื่อธนาคาร
ปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ซึ่งเป็นตัวการจึงยังเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้อง

ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้อง
ในรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาที่กระทำความผิด และจำเลยมิได้ลงต่อผู้ ศาลลงโทษ
จำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้ความนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๑๕๒

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความคิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

เมื่อออกให้แก่ผู้ถือชำระหนี้ห้าง ห้างแลกเงินสดกับโจทก์ โจทก์เป็นผู้ทรง
๑๘. คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๑๕/๒๕๒๓ เช็คพิพาทเป็นเช็คอันสั่งให้ใช้เงินแก่
ผู้ถือ และจำเลยออกให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดเพื่อชำระหนี้ค่าเช่าเพชรพลอยโดยชอบ
เมื่อ ว. หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดมอบเช็คพิพาทให้โจทก์เพื่อแลกเงินสด
โจทก์ยอมเป็นผู้ทรงเช็คพิพาทโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน
ตามเช็คเพราะจำเลยปิดบัญชี โจทก์จึงเป็นผู้เสียหาย

เช็คพิพาทถึงกำหนดส่งจ่ายเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๔ และธนาคารปฏิเสธ
การจ่ายเงินในวันดังกล่าว โดยโจทก์เป็นผู้ทรงและเป็นผู้เสียหาย ว. หุ้นส่วนผู้จัดการ
ห้างหุ้นส่วนจำกัดผู้มอบเช็คให้แก่โจทก์ไม่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะตกลงกับ
จำเลยและสามจำเลย แม้สามจำเลยออกเช็คใหม่ให้ ว. หุ้นส่วนผู้จัดการแทนเช็คพิพาท
ก็ไม่ใช่เหตุทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องซึ่งโจทก์มีอยู่ตามกฎหมายต้องระงับไป

วัตถุประสงค์สร้างที่จำเลยซื้อและออกเช็คชำระราคาเป็นของส่วนตัวของโจทก์
รวม โจทก์รวมเป็นผู้เสียหาย

๑๙. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๑๕/๒๕๒๓ วัตถุประสงค์สร้างที่จำเลยซื้อและออกเช็ค
พิพาทให้โจทก์รวมเพื่อชำระราคานั้น เป็นของส่วนตัวของโจทก์รวม มิได้เกี่ยวกับ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ที่โจทก์รวมเป็นผู้จัดการ ดังนั้นเมื่อเช็คพิพาทถึงกำหนดและถูก
ปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์รวมยอมเป็นผู้เสียหายและชอบที่จะร้องทุกข์ต่อพนักงาน
สอบสวนให้ดำเนินคดีได้ ส่วนการที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าโจทก์รวมเรียกเก็บเงินเอง
และนำสืบในชั้นพิจารณาว่าเรียกเก็บเงินเพื่อฝากเข้าบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. นั้นก็
มิได้แตกต่างกันแต่อย่างใด เพราะการที่โจทก์รวมจะนำเงินตามเช็คที่เรียกเก็บเข้าฝาก
ในบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ก็เป็นสิทธิของโจทก์รวมที่จะทำได้ หากทำให้ห้าง
หุ้นส่วนจำกัด พ. กลายเป็นผู้เสียหายไปไม่

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

การบันทึกคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งจะจดลงไว้อย่างไรและ
ที่ใด ก็เป็นเรื่องระเบียบภายในของพนักงานสอบสวนซึ่งไม่มีผลกระทบต่ออำนาจใน
การสอบสวนและดำเนินคดี และในปัญหาที่ว่าเขตรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละแห่ง
จะมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่เพียงใดนั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริง

เมื่อความผิดเกิดขึ้นและฟ้องไปแล้ว ผู้สกลหลังเช็คใช้เงินให้ผู้ทรง ผู้ทรง
ก็ยังเป็นผู้เสียหาย

๒๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๔๕/๒๕๑๑ โจทก์ร่วมได้รับโอนเช็คพิพาทซึ่ง
จำเลยเป็นผู้ออกเช็คมาจาก ป. ผู้ทรงคนก่อน โจทก์ร่วมยอมเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบ
ด้วยกฎหมาย เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค โจทก์ร่วมจึงเป็นบุคคลผู้ได้รับความ
เสียหายเนื่องจากการกระทำผิดของจำเลยมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญา ตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘ การที่ ป. ซึ่งเป็นผู้สกลหลังเช็ค
พิพาทได้ชำระเงินตามเช็คให้แก่โจทก์ร่วมในภายหลังนั้น เป็นกรณีที่ ป. ชำระหนี้ให้
แก่โจทก์ร่วมตามความผูกพันตามกฎหมาย ซึ่งตนจะต้องรับผิดชอบในฐานะผู้สกลหลังเช็ค
พิพาท ไม่เกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลยซึ่งถูกฟ้องคดีเป็นต้นหนึ่งต่างหาก จึง
ไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ที่จะนำคดีอาญามาฟ้องจำเลยระงับไปตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕

ออกเช็คแลกเงินสด ๒ ทอด ผู้รับแลกเช็คทอดที่สองเป็นผู้เสียหาย

๒๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๐/๒๕๑๒ การที่จำเลยออกเช็คพิพาทลงวันที่
ล่วงหน้าแลกเงินสดจาก ข. โดยมีผู้มีชื่อตกลงเป็นอย่างอื่น ข. ย่อมมีสิทธินำเช็คพิพาท
ไปขอรับเงินจากธนาคารเมื่อเช็คถึงกำหนด การที่ ข. นำเช็คพิพาทไปแลกเงินสดกับ
ผู้เสียหายอีกทอดหนึ่ง ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับ ข. เมื่อผู้เสียหายนำเช็คพิพาท
ไปขอรับเงินจากธนาคาร และธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะบัญชีของจำเลยปิดก่อน

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

หน้ำนั้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ ส่วนการที่ผู้เสียหายรับแลกเช็คพิพาทเพราะเช็กลอ ย. มิใช่เช็กลอจำเลยนั้น ไม่ทำให้ผู้เสียหายเสียสิทธิในฐานะผู้ทรงเช็ค และจะถือว่าผู้เสียหายใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่ได้

กรณีไม่เป็นผู้เสียหาย

ตัวอย่าง

สมคบกันนำเช็คมาฟ้องโดยไม่สุจริต จึงฟ้องไม่ได้

๑. คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๘๖/๒๕๐๕ จำเลยออกเช็คให้นาย ช. นาย ช. ถูกผู้ฟ้องเรียกเงินจนศาลตั้งอายัดเงินตามเช็คดังกล่าว โจทก์กับนาย ช. จึงสมคบกันเอาเช็คฉบับดังกล่าวมาฟ้องจำเลย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ เพื่อมิให้นาย ช. ถูกยึดหรืออายัดเงินตามเช็ค ดังนี้ เป็นการไม่สุจริต จึงฟ้องไม่ได้

ออกเช็คชำระหนี้ให้ผู้เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ไม่เป็นความผิด

๒. คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๘๑/๒๕๐๕ มาตรา ๓ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าโจทก์ร่วมได้เรียกร้องเอาดอกเบี้ยจำนองเกินจากที่กำหนดในสัญญาเรียกเอาประโยชน์เพิ่มนอกจากดอกเบี้ยที่ต้องเสีย และเป็นเรื่องดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยอันเป็นความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราและจำเลยได้ออกเช็คแก่โจทก์เพื่อชำระเงินดังกล่าว แม้ธนาคารจะไม่มีเงินพอจ่ายให้ตามเช็คเมื่อโจทก์ไปรับเงินนั้นก็ดี จำเลยก็ไม่มี ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ เพราะโจทก์ไม่มีสิทธิที่จะทำได้ และไม่มีสิทธิเรียกร้องบังคับให้ใช้เงินจำนวนตามเช็คนั้น

มีนาคม - เมษายน ๒๕๓๓

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤหา

ตัวแทนเงินไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีอำนาจร้องทุกข์

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖/๒๕๐๗ จำเลยออกเช็คให้บริษัทผู้ขายเพื่อผ่อนชำระค่าเช่ารถยนต์ ที่จำเลยเช่าซื้อจากบริษัทผู้ขาย บริษัทผู้ขายมอบเช็คให้กับตัวแทนของบริษัทไว้เพื่อเอาไปขึ้นเงินส่งให้บริษัท ตัวแทนของบริษัทนำเช็คไปขึ้นเงินธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โดยแจ้งว่าจำเลยมีเงินในบัญชีไม่พอจ่าย บริษัทผู้ขายเป็นผู้เสียหาย ตัวแทนของบริษัทผู้ขายซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายย่อมไม่มีอำนาจร้องทุกข์ขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยได้ อัยการโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยได้ เช่นกัน

หมายเหตุ ถัดนี้ ข้อเท็จจริงได้ความแต่เพียงว่า บริษัทซึ่งเป็นผู้เสียหายได้มอบให้ตัวแทนของตนนำเช็คไปขึ้นเงินต่อธนาคารเท่านั้น มิได้มอบให้ตัวแทนนั้นไปร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีแต่ประการใด เพราะฉะนั้น ตัวแทนนั้นจึงไม่มีอำนาจร้องทุกข์แต่ประการใดไม่ ปัญหาที่ว่าถ้าบริษัทผู้เสียหายมอบอำนาจให้ตัวแทนนั้นไปร้องทุกข์ด้วยจะได้หรือไม่ เรื่องนี้ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕/๒๕๐๒ วินิจฉัยไว้ว่าการร้องทุกข์นั้น ย่อมมอบอำนาจให้ร้องทุกข์แทนกันได้ ทั้งนี้เพราะธรรมดาบุคคลย่อมดั่งตัวแทนทำแทนตนได้เสมอ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ให้ต้องกระทำด้วยตนเอง หรือตามสภาพไม่เปิดช่องให้มอบหมายจัดการแทนกันได้เพราะฉะนั้นในกรณีนี้ถ้าบริษัทผู้เสียหายได้มอบอำนาจให้ตัวแทนของตนร้องทุกข์ในกรณีที่จำเลยออกเช็คมีเงินไม่พอจ่ายด้วยดังกล่าว อัยการโจทก์ก็ย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยได้

ผู้ชำระเงินให้ผู้ทรงเมื่อความผิดเกิดขึ้นแล้วไม่ใช่ผู้เสียหาย

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑-๑๕/๒๕๑๖ จำเลยออกเช็คชำระหนี้ค่าเช่ารถให้แก่บริษัท ท. เมื่อเช็คขึ้นเงินไม่ได้เพราะธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ม. ได้นำเงินส่วนตัวของ ม. ชำระให้บริษัท ท. แทนไป แล้ว ม. ได้รับเช็คคืนมาหลังจากความผิดเกิดขึ้นแล้ว ม. จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีอำนาจร้องทุกข์หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินที่ผู้ทรงคนหลังนำไปขึ้นเงิน ผู้ทรงคนแรกไม่
เป็นผู้เสียหาย

๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๒/๒๕๒๐ (ประชุมใหญ่) จำเลยออกเช็คชำระหนี้
ให้โจทก์ร่วม โจทก์ร่วมสลักหลังส่งมอบเช็คขึ้นชำระหนี้ให้ ช. ช. นำเช็คไปขึ้นเข้า
บัญชีธนาคาร ธนาคารผู้จ่ายปฏิเสธการจ่ายเงิน วันที่ธนาคารปฏิเสธนั้นเป็นวันเกิดเหตุ
เพราะความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเกิดขึ้น เมื่อ
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เมื่อขณะนั้น ช. เป็นผู้ทรงเช็ค ช. จึงเป็นผู้เสียหายในคดี
อาญา แม้ต่อมาโจทก์ร่วมจะได้ชำระเงินตามเช็คให้ ช. ไปแล้ว ก็ไม่ก่อให้เกิดโจทก์ร่วม
เกิดสิทธิเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาไม่มีสิทธิร้องทุกข์ การสอบสวนของเจ้าพนักงาน
สอบสวนซึ่งโจทก์ร่วมเป็นผู้ร้องทุกข์จึงไม่ชอบเท่ากับไม่มีการสอบสวนตามกฎหมาย
พนักงานอัยการโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง และโจทก์ร่วมไม่มีอำนาจเข้าเป็นโจทก์ร่วม

เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ไม่ได้เป็นผู้ทรงเช็ค จึงไม่มีอำนาจ
ฟ้อง

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๐/๒๕๒๒ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ นั้น เกิดขึ้นในวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เมื่อ
ขณะที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินครั้งแรก โจทก์ไม่ได้เป็นผู้ทรงเช็ค โจทก์ก็ไม่ใช่
ผู้เสียหาย แม้ต่อมาโจทก์จะรับเช็คดังกล่าวมาแล้วนำไปเบิกเงินจากธนาคารและถูก
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินอีก ไม่ว่าจำเลยจะตกลงให้โจทก์นำเช็คไปเรียกเก็บเงินอีก
หรือไม่ก็ตาม ก็ไม่ทำให้การกระทำของจำเลยซึ่งเป็นความผิดแล้วกลับเป็นความผิด
ซ้ำขึ้นมาอีก โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย

ผู้รับโอนเช็คมาหลังจากที่ความผิดเกิดขึ้น มิใช่ผู้เสียหาย

๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๘/๒๕๒๒ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คเกิดขึ้นในวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ผู้ทรงเช็คใน

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

วันนั้นจึงเป็นผู้เสียหาย แม้โจทก์ได้จ่ายเงินและรับโอนเช็คผู้ถือมาภายหลังจากที่
ความผิดเกิดขึ้นแล้ว โจทก์มิใช่ผู้เสียหาย

ผลของการโอนไปยังบรรดาสิทธิอันเกิดแต่เช็ค ทำให้เป็นผู้ทรงเช็คโดยตรง

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๕/๒๕๒๒ จำเลยออกเช็คจำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
ให้โจทก์ เช็คดังกล่าวเป็นเช็คให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ ต่อมาโจทก์ลงลายมือชื่อตักหลังเช็ค
และส่งมอบเช็คให้ ข. ข. นำเช็คไปเข้าบัญชีของตน แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ข.
คืนเช็คให้โจทก์ ดังนี้ การที่โจทก์ตักหลังเช็คและส่งมอบเช็คให้แก่ ข. ย่อมมีผล
เป็นการโอนไปยังบรรดาสิทธิอันเกิดแต่เช็คนั้นแก่ ข. แล้ว ข. จึงเป็นผู้ทรงเช็คโดยตรง
หาใช่เป็นตัวแทนในการเรียกเก็บเงินตามเช็คไม่ เมื่อ ข. เป็นผู้ทรงเช็คในวันที่ธนาคาร
ปฏิเสธการจ่ายเงินอันเป็นวันเกิดเหตุตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการ
ใช้เช็ค ข. จึงเป็นผู้เสียหาย การที่ ข. คืนเช็คให้โจทก์แม้จะเป็นเช็คให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ
ก็ห้ามผลให้โจทก์กลับเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาไม่ โจทก์ไม่มีอำนาจนำเช็คมาฟ้องขอ
ให้ลงโทษจำเลย

ออกเช็คชำระหนี้แก่ห้าง ผู้จัดการห้างไม่ใช่ผู้เสียหาย

๙. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๖๖/๒๕๒๒ จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้แก่
ห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. ซึ่งมีโจทก์ร่วมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างฯ บ. จึงเป็นผู้ทรงเช็ค
นั้น โจทก์ร่วมในฐานะส่วนตัวไม่ใช่ผู้ทรง โจทก์ร่วมนำเช็คดังกล่าวไปเบิกเงินในนาม
ของห้างฯ บ. เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ร่วมไปร้องทุกข์ต่อพนักงาน
สอบสวนในนามของตนเอง ไม่ใช่ในนามของห้างฯ บ. ผู้ทรงเช็คจึงเป็นผู้เสียหาย
ที่แท้จริง โจทก์ร่วมในฐานะส่วนตัวไม่มีนิติสัมพันธ์กับจำเลย โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่
ผู้เสียหาย ไม่มีสิทธิร้องทุกข์ดำเนินคดีกับจำเลย ถือว่าห้างฯ บ. ผู้เสียหายที่แท้จริง
ไม่ได้ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจสอบสวน และพนักงานอัยการไม่มี
อำนาจนำคดีมาฟ้อง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โอนเช็คไปแล้วจึงมิใช่ผู้เสียหาย

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๓/๒๕๒๓ ในวันที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คนั้น โจทก์ได้ตัดหักหลังโอนเช็คแก่บุคคลอื่นไปแล้ว แม้โจทก์ยังต้องรับผิดชอบใช้เงินตามสัญญาขายลดเช็ค โจทก์ไม่ใช่ผู้ทรงเช็คในขณะที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน จึงไม่ใช่ผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ

เช็คที่คนเดินไปขอออกให้ตามสัญญาที่ผิดกฎหมาย เจ้ามือมิใช่ผู้เสียหาย

๑๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๖/๒๕๒๓ สัญญาที่คนเดินไปขอต้องรวบรวมเงินที่ได้จากการขายสลากกินรวบไปมอบให้แก่เจ้ามือเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๓ เช็คพิพาทที่จำเลยคนเดินไปขอออกให้เพื่อชำระหนี้ดังกล่าว จึงไม่มีมูลหนี้ โจทก์รับเช็คไว้โดยทราบถึงมูลหนี้อันมิชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวจึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกร้องขอบังคับการชำระหนี้ได้ โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ผู้ทรงที่โอนเช็คไปก่อนธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ไม่ใช่ผู้เสียหาย

๑๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๔๕/๒๕๒๓ โจทก์ทรงเช็คผู้ถือแล้วโอนเช็คชำระหนี้แก่ผู้อื่นไป ผู้รับโอนนำเช็คเข้าบัญชี ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เจ้าหนี้คนเช็คแก่โจทก์ โจทก์ไม่ใช่ผู้ทรงเช็คในขณะที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินที่เป็นวันความผิดเกิดขึ้น แม้โจทก์ยังต้องรับผิดชอบในหนี้ระหว่างโจทก์กับผู้คนเช็ค โจทก์ก็ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑

ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ๒ ครั้ง ผู้ทรงเช็คครั้งหลังมิใช่ผู้เสียหาย

๑๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๐๓/๒๕๒๓ การออกเช็คแต่ละฉบับหากจะเป็นความผิดก็เป็นได้เพียงครั้งเดียว ฉะนั้น เมื่อจำเลยออกเช็คพิพาทสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือให้แก่โจทก์ แล้วภริยาโจทก์นำไปขายลดให้ธนาคารกรุงเทพ จำกัด แล้ว ในวันที่เช็คถึงกำหนดใช้เงิน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด จึงเป็นผู้ทรงเช็คเรียกเก็บเงิน แต่ธนาคาร

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤหา

ปฏิเสการจ่ายเงิน ดังนี้ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด จึงเป็นผู้เสียหายและความผิดเกิดขึ้นแล้วในวันนั้น แม้ภายหลังโจทก์จะนำเงินไปแลกเช็คพิพาทคืนมาแล้วนำไปยื่นแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงินแต่ธนาคารปฏิเสการจ่ายเงินก็ตามก็ไม่ทำให้จำเลยมีความผิดอีก โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหาย ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย

ร่วมกันทุจริตนำเช็คของบริษัทแห่งหนึ่งนำไปเรียกเก็บเงิน จึงมิใช่ผู้เสียหาย

๑๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓/๒๕๒๔ โจทก์กับผู้อื่นร่วมกันทุจริตนำเช็คพิพาทของบริษัทแห่งหนึ่งให้โจทก์นำไปเข้าบัญชีเรียกเก็บเงินจากธนาคาร โจทก์ยอมมิใช่ผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อธนาคารปฏิเสการจ่ายเงินตามเช็คนั้น โจทก์หาใช่ผู้เสียหายตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

วันที่ธนาคารปฏิเสการจ่ายเงิน โอนเช็คไปแล้วจึงมิใช่ผู้เสียหาย

๑๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๕๑/๒๕๒๔ จำเลยออกเช็คให้ ม. และ ม. สลักหลังชำระหนี้ให้โจทก์ โจทก์ลงลายมือชื่อด้านหลังเช็คและส่งมอบเช็คให้ ป. นำไปเข้าบัญชีของ ป. ธนาคารตามเช็คปฏิเสการจ่ายเงิน ดังนี้ ป. จึงเป็นผู้ทรงเช็คโดยตรงหาใช่เป็นตัวแทนในการเรียกเก็บเงินตามเช็คไม่ เมื่อ ป. เป็นผู้ทรงเช็คในวันที่ธนาคารปฏิเสการจ่ายเงิน อันเป็นวันเกิดเหตุ ป. จึงเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา การที่เช็คกลับมาอยู่ที่โจทก์ แม้จะเป็นเช็คให้ใช้เงินแก่ผู้ล่อลวงห้ามผลให้โจทก์กลับเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาไม่ โจทก์ไม่มีอำนาจนำเช็คมาฟ้อง

ออกเช็คชำระหนี้ให้บริษัทซึ่งโจทก์เป็นผู้จัดการ โจทก์มิใช่ผู้เสียหาย

๑๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๔๒/๒๕๒๖ จำเลยส่งจ่ายเช็คชำระหนี้ให้แก่บริษัท ก. ซึ่งมีโจทก์เป็นผู้จัดการ บริษัท ก. จึงเป็นผู้ทรงเช็ค โจทก์ในฐานะส่วนตัวมิใช่ผู้ทรงเช็ค เมื่อธนาคารได้ปฏิเสการจ่ายเงิน โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้อง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ออกเช็คชำระหนี้ให้โจทก์แทนเช็คฉบับเดิม เมื่อมีการลงโทษตามเช็คฉบับเดิมแล้ว

๓๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๔/๒๕๒๖ จำเลยออกเช็คให้แก่โจทก์เพื่อชำระหนี้ในมูลหนี้ค่าสินค้านำแทนเช็คฉบับเดิมซึ่งขึ้นเงินไม่ได้ เมื่อเช็คฉบับเดิมและเช็คที่ออกแทนต่างก็ขึ้นเงินไม่ได้และจำเลยถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดตามเช็คฉบับเดิมไปแล้ว ถือได้ว่าความเสียหายอันเนื่องมาจากมูลหนี้ค่าสินค้านำชำระหนี้ไปแล้ว โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายและไม่มีอำนาจฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบตามเช็คที่ออกแทน

รับโอนเช็คจากบุคคลอื่นที่มิใช่ผู้มอบให้ เป็นการรับโอนโดยไม่สุจริต

๓๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๑๓-๓๔๑๕/๒๕๒๘ การที่โจทก์รับโอนเช็คพิพาทจาก ต. ทั้งที่มิใช่ผู้มอบให้ โดยยอมให้ ต. ยืมมือโจทก์นำเช็คพิพาทมาฟ้องคดีอาญาแก่จำเลย เป็นการรับโอนเช็คพิพาทโดยไม่สุจริต โจทก์ย่อมไม่ใช่ผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมาย และมิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘ (๒)

สมคบโอนเช็คที่จำเลยส่งจ่ายโดยมิได้มอบให้ โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหาย

๓๙. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๑๐/๒๕๒๘ ท. กับจำเลยเข้าหุ้นกันค้าขาย เช็คพิพาทเป็นของห้างหุ้นส่วนซึ่ง ท. ทราบยอดเงินในบัญชีได้ และ ท. รับเช็คไว้โดยรู้อยู่แล้วว่าขณะที่จำเลยออกเช็คให้นั้นเงินในบัญชีไม่พอจ่าย ท. กับโจทก์สมคบกันสลักหลังโอนเช็คให้โจทก์เพื่อให้โจทก์นำไปเข้าบัญชีเรียกเก็บเงินและนำเช็คมาฟ้องคดีโดย ท. มิได้เป็นหนี้โจทก์และโจทก์ทราบความเป็นมาของเช็คพิพาทดังกล่าว โจทก์จึงไม่ใช่ผู้ทรงเช็คโดยชอบ เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค จำเลยย่อมไม่มีความผิด

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

กฎหมาย

เดิมเป็นผู้เสียหาย ต่อมาก่อนฟ้องได้รับชำระหนี้ไปแล้ว จึงไม่ใช่ผู้เสียหายต่อไป

๒๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๑/๒๕๒๘ เดิมโจทก์เป็นผู้เสียหายตามเช็คพิพาททั้งสองฉบับที่นำมาฟ้อง ต่อมาก่อนฟ้องคดีโจทก์ได้รับชำระหนี้ตามสัญญาขายลดเช็ค โจทก์ยอมมีหน้าที่คืนเช็คพิพาททั้งสองฉบับที่ได้รับชำระหนี้แล้วตามสัญญาขายลดเช็คให้แก่ผู้ขายลดเช็คไป ดังนั้น แม้โจทก์ยังยึดถือเช็คพิพาททั้งสองฉบับนี้อยู่ แต่เมื่อโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องเงินตามเช็คแล้ว โจทก์จึงไม่ใช่ผู้ทรงเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๔ และมาตรา ๘๐๘ และย่อมไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้องคดีอาชญาฐานความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) และมาตรา ๒๘

ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ค่าชื้อบ้านแทนเช็คฉบับเดิม และได้ฟ้องตามเช็คฉบับแรกไปแล้ว หมดสิทธิฟ้องตามเช็คฉบับหลังอีก

๒๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๒๒/๒๕๒๘ จำเลยที่ ๑ เคยออกเช็คให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ค่าชื้อบ้าน แต่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ศาลมีคำสั่งให้ออกหมายจับและจำคุกคดี ต่อมาจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ได้ออกเช็คพิพาทให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ค่าชื้อบ้านแทนเช็คฉบับเดิม แต่เช็คพิพาทถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ความเสียหายของโจทก์อันสืบเนื่องมาจากมูลหนี้ค่าชื้อบ้านรายเดียวกัน ย่อมเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ผู้ออกเช็คฉบับเดิมต่อศาลและคดีอยู่ระหว่างพิจารณา ถือได้ว่าความเสียหายของโจทก์ในมูลหนี้รายนี้ไม่อาจเกิดขึ้นอีกได้ โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายและไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองตามเช็คพิพาทอีก

เดิมเป็นผู้ทรงเช็ค ต่อมาโอนให้ผู้อื่นซึ่งนำเช็คเข้าบัญชีและธนาคารปฏิเสธ จึงไม่ใช่ผู้เสียหายต่อไป

๒๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๐๔/๒๕๒๘ เดิมโจทก์ร่วมเป็นผู้ทรงเช็คพิพาทซึ่งเป็นเช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ต่อมาโจทก์ร่วมลงชื่อตัดหลังเช็คพิพาทมอบให้ น. นำ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

เข้าบัญชีของ น. เพื่อเรียกเก็บเงินธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน และโจทก์ร่วมรับเช็คพิพาทคืนจาก น. แล้วร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ดังนี้ เช็คพิพาทเป็นเช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ผู้ถือยอมเป็นผู้ทรง แม้โจทก์ร่วมกับ น. จะมีข้อตกลงกันเป็นอย่างอื่นก็จะผูกพันเฉพาะโจทก์ร่วมกับ น. เท่านั้น เมื่อ น. ถือเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีของตนธนาคารเพื่อเรียกเก็บเงินตามเช็ค น. ย่อมเป็นผู้ทรงเช็คและเป็นผู้เสียหาย หากใช้โจทก์ร่วมไม่

โจทก์ให้จำเลยซึ่งเป็นหุ้นส่วนด้วยกันออกเช็คไปแลกเงินสด โจทก์มิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย

๒๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๘๘/๒๕๓๐ โจทก์ จำเลย และ ข. เป็นหุ้นส่วนกันเพื่อชุดทรายขาย แต่ห้างหุ้นส่วนไม่มีเงินสดดำเนินกิจการ โจทก์จึงให้จำเลยออกเช็คพิพาทเพื่อนำไปแลกเงินสด ดังนั้น มูลหนี้ตามเช็คพิพาทเกิดจากกิจการค้าขายของห้างหุ้นส่วนระหว่าง โจทก์ จำเลย และ ข. ผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมมีส่วนได้เสียร่วมกันอยู่ในเช็คพิพาท ทั้งโจทก์ทราบฐานะของจำเลยดีอยู่แล้วว่าจำเลยไม่มีเงินในบัญชีพอที่จะนำมาชำระหนี้ตามเช็คพิพาทได้ โจทก์รับเช็คไว้โดยไม่สุจริต จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

โจทก์ออกเช็คชำระหนี้แก่ตัวแทนของ ว. ซึ่งทำเช็คตกหายไป โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย

๒๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕๕/๒๕๓๑ โจทก์ออกเช็คชำระหนี้แก่ชอรรถยนต์แก่ ว. โดยมอบเชิคนั้นให้แก่ ฮ. ตัวแทนของ ว. สิทธิในเช็คย่อมตกแก่ ว. แล้ว ตั้งแต่เวลาที่โจทก์มอบเช็คให้แก่ ฮ. โจทก์ห้ามสิทธิในเช็คดังกล่าวอีกต่อไปไม่ การที่ ฮ. ทำเช็คตกหายและมีผู้เก็บได้แล้วเบียดบังเป็นของตนโดยทุจริต โจทก์ก็ไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานลักขโมยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

กฎหมาย

เช็คระบุชื่อผู้ครอบครองที่เปลี่ยนมือไม่ได้ แม้จะสลักหลังโอนให้โจทก์ โจทก์ก็ไม่ใช่ผู้เสียหาย

๒๕. คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๒๘/๒๕๓๑ เช็คพินาคเป็นเช็คระบุชื่อ ค. เป็นผู้รับเงินและขีดชื่ากำว่าผู้ถอนออก กับขีดคร่อมและมีข้อความเป็นภาษาอังกฤษว่า AC PAYEE ONLY ซึ่งแปลว่า เฉพาะบัญชีผู้รับเงินเท่านั้น จึงแสดงว่าเช็คพินาคเปลี่ยนมือไม่ได้ ดังนั้นนอกจาก ค. แล้ว บุคคลอื่นใดจะอ้างตนเป็นผู้ทรงโดยได้รับโอนเช็คดังกล่าวหาได้ไม่ แม้ ค. จะโอนเช็คให้แก่โจทก์โดยการสลักหลังและส่งมอบเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาของศาล โจทก์ก็ไม่ใช่ผู้รับเงินและไม่ถือว่าเป็นผู้ทรงตามกฎหมาย โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ได้

จำเลยออกเช็คชำระหนี้ให้ น. น. โอนให้โจทก์ ต่อมาโจทก์จำเลยตกลงโอนสิทธิเข้าชื่อรดหนี้รวมทั้งหมดตามเช็คให้ ส. โจทก์หมดสิทธิเรียกร้องตามเช็ค

๒๖. คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖๔๕/๒๕๓๑ จำเลยส่งจ่ายเช็คพินาคให้แก่ น. เพื่อชำระหนี้ค่าไถ่ น. โอนเช็คพินาคให้โจทก์ ต่อมาจำเลยตกลงโอนสิทธิตามสัญญาเข้าชื่อรดหนี้ให้ ส. เป็นการดัดใช้หนี้ให้ น. ซึ่งรวมทั้งหมดตามเช็คพินาคที่โจทก์นำมาฟ้องในคดีด้วย เมื่อโจทก์ทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวโจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระเงินตามเช็คพินาคอีก ดังนั้น เมื่อเรียกเก็บเงินตามเช็คไม่ได้จำเลยก็ไม่มีผลผิดตามบทบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ

ออกเช็คประกันหนี้ และหนี้ตามเช็คได้ชำระหมดแล้ว จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย

๒๗. คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๔/๒๕๓๒ จำเลยออกเช็คตามฟ้องให้แก่บริษัท บ. เพื่อเป็นประกันหนี้การขายรถของ ส. ผู้ที่จำเลยนำมาติดต่อกับบริษัท บ. แต่เมื่อหนี้ตามเช็คของ ส. ได้มีการชำระหมดสิ้นไปแล้ว หนี้ตามเช็คที่โจทก์นำมาฟ้องจึงเป็นอันระงับสิ้นไปด้วย โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

มอบอำนาจฟ้องคดีอาญา

คดีอาญานั้น ก็เช่นเดียวกับคดีแพ่ง คือผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลหรือ บุคคลธรรมดาย่อมมอบอำนาจให้ฟ้องแทนกันได้และเมื่อผู้เสียหายมอบอำนาจให้ฟ้อง คดีอาญาแล้ว ผู้รับมอบอำนาจก็ย่อมลงชื่อในฟ้องแทนผู้มอบอำนาจได้ (คำพิพากษาฎีกาประชุมใหญ่ที่ ๔๕๐/๒๕๐๓)

ข้อสังเกต

มอบอำนาจให้ร้องทุกข์แทนได้

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๖๘/๒๕๒๓ การร้องทุกข์ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้ มีการมอบอำนาจทั้งมิใช่กรณีที่ถูกกฎหมายบังคับให้ผู้เสียหายต้องกระทำด้วยตนเอง ผู้เสียหายจึงมอบอำนาจให้ผู้อื่นร้องทุกข์แทนได้

การมอบอำนาจให้ร้องทุกข์แทนบริษัท ต้องทำให้ถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัทด้วย

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๐/๒๕๕๐ แม้การร้องทุกข์มิใช่การทํานิติกรรม แต่ การมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์แทนโจทก์ โจทก์ก็ต้องทำให้ถูกต้องตามข้อบังคับของ บริษัทโจทก์ที่ได้จดทะเบียนไว้ บริษัทโจทก์จดทะเบียนไว้ว่า จำนวนกรรมการที่ลงชื่อ ผู้ก่อกวนบริษัทได้ คือ กรรมการจำพวก ก. ๑ นาย กับกรรมการจำพวก ข. ๑ นาย เมื่อกรรมการโจทก์เพียงผู้เดียวลงชื่อมอบอำนาจให้ ก. ไปร้องทุกข์ การมอบอำนาจจึง ไม่ผูกพันบริษัทโจทก์ การกระทำของ ก. ไม่ผูกพันโจทก์ ในทางกลับกันบริษัทโจทก์ ไม่สามารถถือเอาการกระทำของ ก. เป็นของโจทก์ได้ เมื่อโจทก์ไม่ได้ร้องทุกข์ในคดี ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คภายในสามเดือนนับแต่ วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีโจทก์ก็ขาดอายุความ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

กฎหมาย

หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดโจทก์มอบอำนาจให้คนอื่นฟ้องแทนตนเอง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๕๔/๒๕๓๐ ห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นโจทก์ฟ้องคดี แต่ไม่มอบอำนาจให้ฟ้องและดำเนินคดีเป็นกรณี น. หุ้นส่วนผู้จัดการของโจทก์มอบอำนาจให้ ก. ฟ้องและดำเนินคดีแทนตัว น. เอง ห้างหุ้นส่วนจำกัดโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดี

การบรรยายฟ้อง

การบรรยายฟ้องในคดีอาญาเกี่ยวกับเรื่องเช่นนี้ ก็เหมือนการบรรยายฟ้อง คดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ จะต้องเป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ ได้บัญญัติไว้ เช่น จะต้องบรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่า จำเลยได้กระทำความผิดข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับข้อสงสัยสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาอันใดได้ เป็นต้น

ตัวอย่าง

ไม่ระบุนวันที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๑-๘๓๐/๒๕๐๐ ฟ้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ บรรยายว่า จำเลยออกเช็คโดยไม่ให้มีการจ่ายเงินตามเช็ค และธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินแล้ว แม้ไม่ระบุนวันที่ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์

หมายเหตุ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามฟ้องของโจทก์เห็นได้ว่าโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดตามอนุมาตรา ๑ ของมาตรา ๓ กล่าวคือ โจทก์ฟ้องหาว่าจำเลยออกเช็คโดย

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นโดยกล่าวระบุข้อเท็จจริง และรายละเอียดแห่งการกระทำผิดมาพอให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้แล้ว เมื่อปรากฏว่าธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คนั้น ก็ย่อมมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว ห้องของโจทก์เช่นนี้หาเป็นการเคลือบคลุมไม่

การรับสารภาพตามฟ้องที่ไม่เป็นความผิด

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕/๒๕๐๓ (ประชุมใหญ่) โจทก์ฟ้องว่าจำเลยออกเช็คโดยไม่มีเงินในธนาคารเพียงพอ แต่บรรยายในฟ้องว่า จำเลยออกเช็คในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๐ ให้จ่ายเงินแก่ผู้เสียหายในเดือนสิงหาคม ๒๕๐๐ (ย้อนหลังไป) และในเดือนสิงหาคม ๒๕๐๐ นั้น ผู้เสียหายนำเช็คดังกล่าวไปขอรับเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธไม่ยอมจ่ายเงินตามเช็คนั้น ดังนี้ ถ้อยคำฟ้องดังกล่าวที่บรรยายมา ไม่เป็นความผิดแม้จำเลยจะรับสารภาพตามฟ้องก็ไม่เป็นผิด

หมายเหตุ กรณีได้มีการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าเป็นเรื่องที่โจทก์พิมพ์ฟ้องผิดพลาด กล่าวคือ ที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ นั้น ที่ถูกน่าจะเป็นว่าระหว่างวันที่ ๑ ถึง วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เพราะตามรูปเรื่องมีว่าเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ ผู้เสียหายได้นำเช็คไปขึ้นเงินที่ธนาคาร แต่ธนาคารปฏิเสธไม่ยอมจ่ายเงิน ซึ่งเป็นข้อที่แสดงว่าถ้าบรรยายฟ้องที่ว่า จำเลยออกเช็คในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๐ นั้นผิดแน่ เพราะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้นั่นเอง

ฟ้องไม่ระบุสถานที่ตั้งธนาคาร แต่ระบุภูมิลำเนาของจำเลยผู้สั่งจ่าย

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๒/๒๕๐๔ (ประชุมใหญ่) ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คนั้นเมื่อได้ระบุถึงเลขที่ของเช็คและชื่อธนาคารที่จำเลยเป็นผู้สั่งจ่าย อันเป็นมูลแห่งความผิดมาในฟ้องแล้ว แม้จะไม่ระบุสถานที่ตั้งธนาคารก็ตาม แต่โจทก์ได้ระบุภูมิลำเนาของผู้สั่งจ่าย ก็จำเลยไว้ จึงพอถือว่า ห้องของโจทก์ได้ระบุสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำผิดพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้แล้ว

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คุณภาพ

ห้องไม่ระบุว่าธนาคารปฏิเสธการใช้เงิน ไม่เป็นห้องที่ถูกต้อง

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๒/๒๕๐๔ โจทก์ฟ้องหาว่า จำเลยออกเช็คโดยไม่มีเงินในธนาคารขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ แต่ตามฟ้องของโจทก์ไม่ได้กล่าวข้อความว่า ธนาคารปฏิเสธการใช้เงินตามเช็ค อันเป็นองค์ประกอบความผิดประการหนึ่ง ถือว่าฟ้องของโจทก์ไม่เป็นฟ้องที่ถูกต้อง

เมื่อฟ้องของโจทก์ไม่ถูกต้องมาแต่ต้นแล้ว โจทก์จะมาขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นฟ้องที่ถูกต้องขึ้นหาได้ไม่ การร้องขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมฟ้องเกี่ยวกับฐานความผิดหรือรายละเอียดซึ่งต้องแถลงในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๔ นั้น ฟ้องของโจทก์จะต้องเป็นฟ้องที่ถูกต้องมาแต่ต้นแล้ว

ฟ้องล้มล้างพระราชบัญญัติ ส่งให้แก้ไขได้

๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๒/๒๕๐๖ หน้าฟ้องของโจทก์เขียนหัวข้อว่า ผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้เช็ค คำฟ้องก็บรรยายชัดเจนว่า จำเลยออกเช็คส่งจ่ายเงินโดยมีเจตนาจะมีให้มีการใช้เงินตามเช็ค แต่ในช่องกฎหมายและบทมาตราที่โจทก์ถือว่าจำเลยกระทำผิดนั้นลงไว้แต่เพียงว่า มาตรา ๓ (๑) (๓) (๕) ดังนี้ เมื่อมีพฤติการณ์แสดงว่าน่าจะเนื่องจากความพลั้งเผลอ โจทก์จึงมิได้พิมพ์หรือเขียนชื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๗ ลงข้างหน้ามาตรา และหากให้โจทก์ทำเสียให้ครบบริบูรณ์ก็ไม่ทำให้จำเลยเสียเปรียบแล้ว ศาลย่อมสั่งให้โจทก์แก้ไขคำขอท้ายฟ้องให้ครบบริบูรณ์และถูกต้องได้

หมายเหตุ ถัดนี้ จำเลยให้การปฏิเสธ แล้วแถลงข้อบกพร่องนัยก่อนสืบพยานโจทก์ บัญหาจึงมีว่าฟ้องโจทก์อ้างมาแต่เลขมาตรา มิได้ใส่ชื่อกฎหมายลงไปด้วยนี้ จะถือว่าไม่รู้ว่โจทก์จะอ้างกฎหมายใดมาลงโทษจำเลย อันจะต้องยกฟ้องได้หรือไม่ แต่ศาลก็ให้โจทก์แก้ฟ้องได้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังได้กล่าวมาแล้ว บัญหานี้ต่อไปว่า ถ้าโจทก์อ้างแต่ชื่อกฎหมายแต่มิได้ระบุมารตราของกฎหมายนั้น ผลจะเป็นอย่างไร ผู้เขียน

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

เข้าใจว่าศาลอาจพิพากษายกฟ้องก็ได้ เพราะขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ และไม่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๕๒ ซึ่งเป็นเรื่องอาชญากรรมมาตราผิด แต่กรณีนี้โจทก์กลับมิได้อ้างในกฎหมายไว้เลย

การที่ไม่ระบุวันจำเลยเขียนเช็คมาในฟ้องหาขาดสาระสำคัญไม่

๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๘/๒๕๐๘ วินิจฉัยว่าความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๑ เกิดขึ้นต่อเมื่อนานการซึ่งมีชื่อเป็นผู้ใช้เงินตามเช็คได้ปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้น และแม้เป็นการออกเช็คล่วงหน้าก็ถือไม่ได้ว่าวันที่จำเลยเขียนเช็คนั้นเป็นเวลาเกิดเหตุการณ์กระทำความผิด ฉะนั้น การที่โจทก์ไม่ระบุวันจำเลยเขียนเช็คมาในฟ้องจึงหาขาดสาระสำคัญไม่ และที่โจทก์ไม่ระบุเลขที่ของเช็ค ไม่มีสำเนาเช็ค สำเนาใบค้นเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินมาท่ายฟ้อง ก็หาทำให้ฟ้องของโจทก์ขาดสาระสำคัญไม่ ฟ้องไม่เคลือบคลุม อนึ่งโจทก์ได้บรรยายฟ้องมาโดยชัดแจ้งว่าจำเลยออกเช็คธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขาเบตง จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าธนาคารที่ปฏิเสธการจ่ายเงินนั้น คือธนาคารดังกล่าวนั่นเอง

ฟ้องไม่จำเป็นต้องระบุวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖-๘๘/๒๕๑๓ ฟ้องความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ไม่จำเป็นต้องระบุวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เมื่อบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับการที่จำเลยออกเช็คโดยเจตนาไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น และการปฏิเสธการจ่ายเงินจากธนาคารอันเป็นองค์ประกอบความผิดแล้ว ย่อมเป็นฟ้องสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕)

บรรยายฟ้องตามมาตรา ๓ (๑) และ (๒) มาในคำขอให้ลงโทษด้วย

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๒-๑๕๑๘/๒๕๑๕ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ที่โจทก์บรรยายฟ้องเกี่ยวกับเจตนาในการออกเช็คของจำเลยว่า ทั้งนี้ โดยจำเลยมีเจตนาทุจริตออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤหา

เงินตามเช็คนั้น โดยขณะที่ออกไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงใช้เงินได้ และระบุอ้าง มาตรา ๓ (๑) (๒) มาในคำขอที่ให้ถึงโทษท้ายคำฟ้องไว้ด้วย ดังนี้ เป็นคำฟ้องที่โจทก์ กล่าวหา ประสงค์ให้ถึงโทษจำเลยทั้งในข้อออกเช็คในขณะที่ออกไม่มีเงินอยู่ในบัญชี อันจะพึงใช้เงินได้และโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้นทั้งสองประการ

บรรยายฟ้องถึงวันกระทำความผิดไม่ตรงกับหลักฐานที่ธนาคาร ปฏิเสธการจ่าย เงิน ต้องยกฟ้อง

๘. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑๒/๒๕๒๑ โจทก์บรรยายฟ้องกล่าวถึงวันกระทำความผิด ไม่ตรงกับหลักฐานที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินที่โจทก์นำสืบ ย่อมทำให้จำเลยหลง ข้อต่อสู้ได้

โจทก์บรรยายฟ้องว่าโจทก์ร่วมนำเช็คสองฉบับไปขึ้นเงินในวันที่ ๑๕ และ ๒๑ มีนาคม ๒๕๑๘ ตามวันที่ลงในเช็ค และธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินโดยอ้างว่าเงินใน บัญชีของจำเลยไม่พอจ่ายตามเช็ค แต่ข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบฟังได้ว่า โจทก์ร่วมนำ เช็คทั้งสองฉบับไปขึ้นเงินและธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๘ ซึ่งแตกต่างกันอันเป็นการแตกต่างในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ถัดต้องยกฟ้อง โจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๒ วรรค ๒, ๒๑๕, ๒๒๕

มิได้บรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยกระทำความผิด เป็นฟ้องที่ไม่ สมบูรณ์

๑๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๑/๒๕๒๒ โจทก์บรรยายฟ้องมีสาระสำคัญเพียงว่า จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์ เมื่อเช็คถึงกำหนด โจทก์นำเช็คเข้าบัญชี แต่ ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินโดยให้เหตุผลว่ามีคำสั่งให้ระงับการจ่าย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ไม่มีคำบรรยายฟ้องตอนใดเลยที่มีข้อความพอจะให้ฟังได้ว่าที่จำเลยมี คำสั่งให้ระงับการจ่ายนั้น จำเลยออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค หรือ จำเลยห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยทุจริต ดังที่บัญญัติไว้ตามอนุมาตรา (๑)

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

และ (๕) ของพระราชบัญญัติดังกล่าวถือว่าโจทก์มิได้บรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) เป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์

ฟ้องมิได้กล่าวถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิด จึงไม่สมบูรณ์

๑๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘๐/๒๕๒๔ ปัญหาคำฟ้องของโจทก์สมบูรณ์ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาย่อมยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง

คำฟ้องของโจทก์มีสาระสำคัญแต่เพียงว่า จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้แก่ผู้เสียหาย หลังจากเช็คถึงกำหนด ผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายได้นำเช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร และธนาคารตามเช็คได้ปฏิเสธการจ่ายเงินเท่านั้น โจทก์มิได้กล่าวถึงการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ อนุมาตรา (๑) ถึง (๕) แต่ประการใด ถือได้ว่าโจทก์มิได้บรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ฟ้องโจทก์จึงไม่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕)

คำขอท้ายฟ้องอ้างแต่พระราชบัญญัติ ไม่ได้อ้างบทมาตรา แต่ระบุไว้ที่หน้าคำฟ้องก็สมบูรณ์

๑๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๘๕/๒๕๒๔ แม้คำขอท้ายคำฟ้องจะระบุอ้างแต่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยไม่ได้อ้างบทมาตรา ๓ ไว้ด้วย แต่โจทก์ก็ได้ระบุไว้ที่หน้าคำฟ้องในช่องข้อหาหรือฐานความผิดว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ และตามพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๕ มาตรา ก็มีมาตรา ๓ เท่านั้นที่บัญญัติว่าการกระทำเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งโจทก์ได้บรรยายการกระทำผิดของจำเลยไว้ครบถ้วนตามมาตรา ๓ แล้วจำเลยย่อมเข้าใจดีและไม่หลงต่อสู้ คำฟ้องของโจทก์

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

ดังกล่าวย่อมมีผลเท่ากับการอ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) แล้ว จึงเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย

ฟ้องโจทก์เป็นฟ้องที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำผิดแล้ว

๓๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓/๒๕๒๕ โจทก์บรรยายฟ้องมีข้อความติดต่อกันไปว่า จำเลยทั้งสามร่วมกันตั้งจ่ายเช็คธนาคารกรุงเทพ จำกัด สำนักงานใหญ่ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๒๒ ชำระหนี้ให้โจทก์ ครั้นวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๒ โจทก์ได้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีของโจทก์ที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาพาหุรัด เพื่อเรียกเก็บเงินตามเช็ค ปรากฏว่าธนาคารกรุงเทพ จำกัด สำนักงานใหญ่ ปฏิเสธการจ่ายเงินและคืนเช็คให้โจทก์ ดังนี้ ย่อมเข้าใจได้ว่าวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นเป็นวันเดียวกันกับวันที่โจทก์นำเช็คเข้าบัญชีเพื่อเรียกเก็บเงินนั่นเอง ฟ้องของโจทก์จึงเป็นฟ้องที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาซึ่งเกิดการกระทำผิดแล้ว เป็นฟ้องที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕)

ฟ้องที่ไม่ระบุวันเวลาที่โจทก์นำเช็คไปขึ้นเงินและธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงิน ไม่สมบูรณ์

๓๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐๓/๒๕๒๕ ฟ้องในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๔๑ ระบุแต่วันเวลาที่จำเลยเขียนเช็คและวันที่ลงในเช็คหรือออกเช็คไม่ได้ระบุวันเวลาที่โจทก์นำเช็คไปขึ้นเงินและธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็ค เพียงแต่บรรยายว่า ครั้นเช็คถึงกำหนดชำระผู้เสียหายได้นำเช็คไปเข้าบัญชีที่ธนาคารเพื่อเรียกเก็บเงินตามเช็ค ปรากฏว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ทั้งไม่ได้แนบเช็คและใบคืนเช็คมาพร้อมฟ้อง ดังนี้ เป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

การตีความคำฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนผู้จัดการ

๑๕. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๖/๒๕๒๖ คำฟ้องของโจทก์ตรงต่อคู่ความระบุข้ออ้างว่าห้างฯ อ. โดย ต. หุ้นส่วนผู้จัดการและในฐานะส่วนตัว ที่ ๑ จำเลยหน้าคำฟ้องกระบุว่าโจทก์ขอขึ้นฟ้องห้างฯ อ. โดย ต. หุ้นส่วนผู้จัดการและในฐานะส่วนตัว จำเลยที่ ๑ แต่คำบรรยายฟ้องกล่าวว่าโจทก์เป็นผู้ทรงเช็ค ซึ่งประทับตราห้างฯ อ. ซึ่งมี จำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการ และในฐานะส่วนตัวส่งจ่ายมอบให้แก่โจทก์เพื่อเป็นการชำระหนี้ ดังนี้ เป็นการฟ้องห้างฯ อ. โดย ต. หุ้นส่วนผู้จัดการเป็นจำเลยที่ ๑ และ ต. ในฐานะส่วนตัวเป็นจำเลยที่ ๒

บรรยายฟ้องที่ไม่มีทางจะแปลได้ว่ามีเจตนาทุจริตในการห้ามธนาคารใช้เงินเป็นฟ้องที่ขาดองค์ประกอบ

๑๖. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๒๓/๒๕๒๘ โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยโดยเจตนาทุจริตอยู่แล้วว่าไม่มีเงินในบัญชีพอจ่าย ได้บังอาจลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็ค หมายความว่าเจตนาทุจริตในการส่งจ่ายเช็ค ไม่มีทางที่จะแปลได้โดยว่ามีเจตนาทุจริตในการห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็ค คำฟ้องเช่นนี้จึงเป็นฟ้องที่ขาดองค์ประกอบความผิดเพราะปรากฏว่าจำเลยได้มีคำสั่งห้ามธนาคารมิให้จ่ายเงินตามเช็ค แม้โจทก์จะอ้างถึงกฎหมายและมาตราในกฎหมายมาในฟ้องหรือนำสืบไว้ก็ไม่อาจลงโทษจำเลยได้

ความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ได้บรรยายข้อความซึ่งเป็นสาระสำคัญที่จะต้องกล่าวถึง

๑๗. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๘๘/๒๕๒๘ ฟ้องโจทก์ในข้อหาความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ได้บรรยายให้ปรากฏว่าจากการกระทำของจำเลยนั้น จำเลยได้ทรัพย์สินอะไรไปจากโจทก์ หรือโจทก์ต้องถอนทำลายเอกสารสิทธิอะไรไปบ้าง ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่จะต้องกล่าวถึง แม้ฟ้องจะบรรยายว่าจำเลยลงลายมือชื่อส่งจ่ายในเช็คของบุคคลภายนอกที่จำเลยไม่มีอำนาจส่งจ่าย เพราะจำเลยไม่มีบัญชีเงินฝากในธนาคาร

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คดีแพ่ง

ตามเช็ค และมอบเช็คให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ก็ตาม แต่ก็ได้ความว่าชำระหนี้อะไร มีมูลหนี้เกี่ยวข้องกับระหว่างโจทก์กับจำเลยอย่างไร อันพอจะแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์เนื่องจากถูกจำเลยหลอกลวง ถือได้ว่าเป็นฟ้องที่ไม่ได้บรรยายการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับ พอสถกควรที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ซึ่งไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕)

บรรยายฟ้องว่าจำเลยส่งจ่ายเช็คลงวันที่เท่าใด ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินในวันใดโดยมิได้ระบเวลา ก็สมบูรณ์แล้ว

๑๘. คำพิพากษานี้ที่ ๑๑๗๓-๑๑๗๔/๒๕๒๘ ฟ้องขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ มาตรา ๓ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยส่งจ่ายเช็คลงวันที่เท่าใดธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินในวันใด ถึงแม้จะมีได้กล่าวว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเวลาใด ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) เพราะเป็นที่เห็นได้ว่าปฏิเสธการจ่ายเงินในเวลากลางวันอันเป็นเวลาทำการของธนาคาร

การที่จำเลยออกเช็คสองฉบับชำระหนี้ให้โจทก์คนเดียวก็ต้องถือว่าจำเลยมีเจตนาที่จะออกเช็คมิให้มีการชำระเงินตามเช็คในแต่ละฉบับอันเป็นการกระทำความผิดสองกรรมต่างกัน

บรรยายฟ้องไม่จำต้องระบุข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของมูลหนี้ในทางแพ่ง

๑๙. คำพิพากษานี้ที่ ๒๕๕๑-๒๕๕๔/๒๕๒๘ ถ้าบรรยายฟ้องเกี่ยวกับความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ นั้น ไม่จำต้องระบุว่าจำเลยนำเช็คไปแลกเงินสดจากโจทก์ที่ไหน เมื่อใด เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเป็นมาของมูลหนี้ในทางแพ่ง ซึ่งอาจจะต้องนำสืบชั้นพิจารณา เมื่อมีข้อต่อสู้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

ของจำเลย ดังนี้ การที่โจทก์มิได้ระบุถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงไม่ทำให้ฟ้องของโจทก์
เกิดอุปสรรค

ข้อตกลงกันในเรื่องหนี้สิน ไม่มีความตอนใดในเอกสารดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า
คู่กรณีเจตนาที่จะให้ระงับความผิดทางอาญาดังแต่อย่างใด ข้อตกลงดังกล่าว
จึงไม่ใช่การยอมความที่จะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ตามที่บัญญัติไว้ใน
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ (๒)

ไม่กล่าวในฟ้องโดยตรงว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินวันใด แต่เอกสาร
ท้ายฟ้องระบุไว้แล้ว ถือว่าครบถ้วน

๒๐. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๖๓/๒๕๒๘ คำฟ้องของโจทก์มิได้กล่าวไว้โดย
ตรงว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเมื่อวันใด แต่ก็ได้กล่าวไว้แล้วว่าธนาคารปฏิเสธการ
จ่ายเงินตามภาพถ่ายใบกินเช็คเอกสารท้ายฟ้อง ซึ่งในเอกสารดังกล่าวมีวัน เดือน ปี
ระบุไว้ให้เห็นเป็นการชัดเจนว่า ปฏิเสธการจ่ายเงินเมื่อใด เอกสารท้ายฟ้องนั้นถือว่า
เป็นส่วนหนึ่งของคำฟ้อง จึงถือว่าคำฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงวันที่ธนาคารปฏิเสธ
การจ่ายเงินอันเป็นวันที่การกระทำผิดได้เกิดขึ้นแล้ว เป็นการครบถ้วนตามที่กำหนด
ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ (๕)

บรรยายฟ้องว่าเป็นผู้หลักหลังโดยไม่บรรยายว่าร่วมทำผิดกับผู้ส่งจ่าย ไม่
เป็นความผิด

๒๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๓๒/๒๕๒๘ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ ๒
เป็นผู้หลักหลังเช็ค มิใช่ผู้ออกเช็ค โดยไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้บรรยายว่า จำเลยที่ ๒
ร่วมกระทำผิดกับจำเลยที่ ๑ ผู้ออกเช็คอย่างไร การกระทำของจำเลยที่ ๒ ตามฟ้องจึง
ไม่เป็นการผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤพาท

ชั้นได้สวนมุลห้อง คัดความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งประทับฟ้องเฉพาะจำเลยที่ ๑ ผู้ออกเช็ค ส่วนจำเลยที่ ๒ ผู้ตักหลังเช็คให้ยกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ให้ประทับฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ ด้วย ดังนั้นข้อเท็จจริงที่ว่าในวันออกเช็คจำเลยที่ ๑ มีเงินในบัญชีพอจ่ายตามเช็คพิพาทหรือไม่ เป็นสาระสำคัญแห่งคดีที่จะแสดงให้เห็นได้ว่าคดีโจทก์มีมูลเป็นความผิดหรือไม่ แม้ในชั้นได้สวนมุลฟ้องโจทก์ก็ต้องนำสืบให้ปรากฏถึงความชอบ เมื่อโจทก์นำสืบแต่เพียงว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คเท่านั้น จึงฟังไม่ได้ว่าการกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นความผิดตามฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๑ ได้

บรรยายในฟ้องว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินแล้ว แต่มิได้ระบุว่าวันใดขอแก้ฟ้องได้

๒๒. คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๓๐ (ประชุมใหญ่) คัดความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ฯ นั้น การที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเป็นการกระทำอย่างหนึ่งที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิด ส่วนวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินนั้นเป็นวันที่มีการกระทำความผิดซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำที่อ้างว่าเป็นความผิด ดังนั้น เมื่อโจทก์กล่าวในฟ้องว่าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค โดยมิได้ระบุว่าปฏิเสธการจ่ายเงินเมื่อวันใด จึงเป็นฟ้องที่ขาดรายละเอียดที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้แต่เท่านั้น มิใช่ฟ้องที่บรรยายข้อเท็จจริงขาดองค์ประกอบความผิด โจทก์จึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอแก้หรือเพิ่มเติมฟ้องได้ในเมื่อจำเลยมิได้เสียเปรียบในการต่อสู้คดีหรือหลงข้อต่อสู้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๓, ๑๖๔

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค (ตอนที่ ๒)

บรรยายฟ้องว่าออกเช็คชำระหนี้ แม้ไม่ระบุว่าชำระหนี้ในมูลหนี้อะไร ก็ไม่เคลือบคลุม

๒๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๖๘/๒๕๓๐ โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยออกเช็คพิพาทเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์อันเป็นการยืนยันว่าจำเลยมีเจตนาจะใช้เช็คหนี้ชำระหนี้ แม้จะมีได้ระบุว่าชำระหนี้ในมูลหนี้อะไรก็ตาม ก็ไม่เพียงพอเคลือบคลุม เพราะเป็นรายละเอียดที่จะนำสืบในชั้นพิจารณา

บรรยายฟ้องว่าจำเลยทำผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ มาตรา ๓ (๑) (๒) (๓) โดยมีได้ระบุว่าเจตนาทุจริต ก็ครบองค์ประกอบแล้ว

๒๔. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๒๑/๒๕๓๑ โจทก์บรรยายฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คที่จำเลยเป็นผู้ตั้งจ่าย ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คอ้างเหตุผลว่าผู้ตั้งจ่ายตั้งระงับการจ่าย การกระทำของจำเลยเป็นความผิดโดยจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ให้โจทก์ได้รับเงินตามเช็ค และบังอาจออกเช็คให้ใช้เงินที่มีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงจ่ายให้ได้และออกเช็คในขณะที่ออกจำเลยไม่มีเงินอยู่ในบัญชีพอจ่ายตามเช็ค เป็นการกล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๓ (๑) (๒) และ (๓) มิใช่เป็นการฟ้องกล่าวหาว่าจำเลยห้ามมิให้ใช้เงินตามเช็คโดยมีเจตนาทุจริต ตามมาตรา ๓ (๕) แม้คำฟ้องโจทก์จะมีได้บรรยายว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตฟ้องของโจทก์ก็เป็นฟ้องที่ครบองค์ประกอบความผิดแล้ว

ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าฟ้องโจทก์ขาดองค์ประกอบความผิดพิพาทยกฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโดยยังมิได้วินิจฉัยว่าคดีมีมูลหรือไม่ เมื่อศาลฎีกาเห็นว่าฟ้องโจทก์ครบองค์ประกอบความผิดแล้ว ก็ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยว่าคดีโจทก์มีมูลให้เสร็จไปได้

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม

คฤพาห

การห้ามธนาคารจ่ายเงิน บรรยายฟ้องว่าจำเลยออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ก็เป็นฟ้องที่ชอบแล้ว

๒๕. คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๘๕๕/๒๕๓๑ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ โดยธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน อ้างว่ามีคำสั่งให้ระงับการจ่ายเงิน แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องว่า จำเลยมีเจตนาทุจริตในการห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็ค แต่โจทก์ก็บรรยายฟ้องว่า จำเลยออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) แล้ว

บรรยายฟ้องความผิดหลายกรรม โดยไม่ได้อ้างบทมาตราลงโทษทุกกรรม ก็ลงโทษได้

๒๖. คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๔๘/๒๕๓๒ โจทก์ได้บรรยายฟ้องแจ้งชัดว่าจำเลยออกเช็ค ๒ ฉบับ เมื่อปรากฏว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ตามเช็คแต่ละฉบับ ศาลย่อมลงโทษจำเลยทุกกรรมเป็นกระทงความผิดได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๑ แม้โจทก์ไม่ได้อ้างบทมาตราดังกล่าวมาในคำขอท้ายฟ้องก็จะถือว่าศาลลงโทษเกินคำขอหาได้ไม่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) เพียงแต่บัญญัติให้โจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดเท่านั้น

(ต่อเล่มหน้า)